

Сьогодні у номері:

Про виконавче провадження.....	3
Позовна давність до вимог, що впливають із сімейних відносин.....	4
Медичне обстеження майбутнього подружжя.....	5
Державна реєстрація народження дитини після спливу одного року з дня народження.....	5
Позбавлення усиновлювача батьківських прав.....	6
Особливості укладення договору довічного утримання.....	7
Особливості посвідчення заповітів при свідках, а також у разі, якщо заповідач не може особисто підписати заповіт.....	9
Хто має переважне право у купівлі за Законодавством України?.....	10
Державна реєстрація смерті.....	10
Відмова нотаріуса у вчиненні нотаріальної дії.....	11
Охоронні нотаріальні дії.....	11
Визнання спадщини відумерлою.....	12
Житлові умови молоді відповідно до Закону України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні".....	13
Засвідчення вірності перекладу.....	14
Як відмовитись від спадщини?.....	15
Як успадковується фермерське господарство?.....	15
Підстави для порушення справи про банкрутство.....	16
Зберігання майна, на яке накладено арешт.....	17
Привід боржника у разі нез'явлення його без поважних причин на виклик державного виконавця з приводу виконання виконавчих документів до органу державної виконавчої служби за постановою державного виконавця.....	17
Відповідальність у виконавчому провадженні.....	17
Добровільне виконання рішень суду.....	18
Допомога на дітей одиницями матерям.....	18
Виплати за рахунок фонду соціального страхування.....	19
Відрахування із заробітної плати (заробітку), стипендії боржника.....	19
Порядок отримання путівок за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.....	20
Випробування при прийнятті на роботу: тривалість, умови праці та звільнення.....	21
З 10 лютого 2012 року стартував Всеукраїнський конкурс "Кращий державний службовець".....	22
Боротьба з корупцією - необхідна умова успішної реалізації системних реформ.....	23

Редакційна колегія

Начальник

Головного управління юстиції
у Полтавській області
Колотілова Тетяна Михайлівна

Заступник начальника

Головного управління юстиції
у Полтавській області
Зубарева Світлана Віталіївна

Начальник Головного Управління
праці та соціального захисту
населення Полтавської обласної
державної адміністрації
Корнієнко Людмила Василівна

Заступник начальника

Головного управління освіти і науки
Полтавської обласної державної
адміністрації
Горбаньова Світлана Володимирівна

Заступник начальника, Головного
управління - начальник управління
інформаційної політики Головного
управління інформації та
внутрішньої політики
Полтавської обласної державної
адміністрації
Коробов Олег Ігорович

Голова комісії з питань забезпечення
законності та правопорядку
Полтавської обласної ради
Хрїстов Дмитро Іванович

Начальник відділу правової роботи,
правової освіти та державної
реєстрації нормативно - правових
актів Головного управління юстиції
у Полтавській області
Давиденко Олена Михайлівна

Головний редактор
Карюк Світлана Володимирівна

Наступний номер газети вийде 25 березня 2012 року

Юридично-інформаційна газета "Правовий вісник"

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія ПЛ №788-45 Р від 11 квітня 2007р.

Засновник: Головне управління юстиції у Полтавській області,
видається за кошти Полтавської обласної ради, згідно програми "Правової освіти
населення області 2011-2015 роки".

Адреса: 36022 м. Полтава, пров. Рибальський, 10 "а".

Тел. факс: (0532) 57-26-14, (050) 63-12-862

Тираж 1000 примірників. Оригінал- макет ПП "Сонатта" Друк: ПП "ІнАрт"

Редакція не несе відповідальність за зміст статей і рекламних оголошень.

Передрук матеріалів без погодження з редакцією заборонено.

Начальник
Головного управління юстиції
у Полтавській області
Т.М. Колотілова

Дуже актуальним питанням у наш час є виплата аліментів. Прокоментувати особливості виконання судових рішень, зокрема, за виконавчими документами, редакція "ПВ" попросила начальника Головного управління юстиції у Полтавській області Тетяну Михайлівну Колотілову.

Тетяно Михайлівно, скажіть будь-ласка, якщо на виконанні у відділі державної виконавчої служби перебуває виконавчий лист про стягнення аліментів, а боржник не платить аліменти декілька місяців, не працює. Як визначається розмір заборгованості за виконавчим документом?

Колотілова Т.М.: Відповідно до статті 74 Закону України "Про виконавче провадження", розмір заборгованості із сплати аліментів визначається державним виконавцем за місцем виконання рішення у порядку, встановленому Сімейним кодексом України.

Відповідно до ст. 183 Сімейного Кодексу України частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом.

Статтею 195 Сімейного Кодексу України передбачено, що заборгованість за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу), визначається виходячи з фактичного заробітку (доходу), який платник аліментів одержував за час, протягом якого не провадилося їх стягнення.

Якщо платник аліментів не працював на час виникнення заборгованості, але працює на час визначення її розміру, заборгованість визначається із заробітку (доходу), який він одержує.

Про виконавче провадження

Якщо платник аліментів не працював на час виникнення заборгованості і не працює на час визначення її розміру, вона обчислюється виходячи із середньої заробітної плати працівника для даної місцевості.

Розмір заборгованості за аліментами обчислюється державним виконавцем, а у разі спору - судом.

Відповідно до ст. 196 СК України при виникненні заборгованості з вини особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення.

Сімейним кодексом України передбачено також, що з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів суд може відстрочити або розстрочити сплату заборгованості за аліментами.

За позовом платника аліментів суд може повністю або частково звільнити його від сплати заборгованості за аліментами, якщо вона виникла у зв'язку з його тяжкою хворобою або іншою обставиною, що має істотне значення.

Суд може звільнити платника аліментів від сплати заборгованості, якщо буде встановлено, що вона виникла внаслідок непред'явлення без поважної причини виконавчого листа до виконання особою, на користь якої присуджено аліменти.

Кор.: Розповсюдженням питанням, яке виникає у громадян, є питання строків, протягом яких державний виконавець повинен провадити виконавчі дії з виконання рішення.

Колотілова Т.М.: Відповідно до ст. 30 Закону України "Про виконавче провадження" державний виконавець зобов'язаний провести виконавчі дії з виконання рішення протягом шести місяців з дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, а з виконання рішення немайнового характеру - у двомісячний строк.

Строк здійснення виконавчого провадження не включає час відкладення провадження виконавчих дій або зупинення виконавчого провадження на період проведення експертизи чи оцінки майна, виготовлення технічної документації на майно, реалізації майна боржника, час перебування виконавчого документа на виконанні в адміністрації підприємства, установи, організації, фізичної особи, фізичної особи - підприємця, які здійснюють відрахування із заробітної плати (заробітку) пенсії та інших доходів боржника.

Кор.: Тетяно Михайлівно, а яким

чином здійснюється виконання рішення коли місце знаходження боржника невідоме. Як повинен діяти державний виконавець у такому випадку?

Колотілова Т.М.: Відповідно до ст. 40 Закону України "Про виконавче провадження" у разі відсутності відомостей про місце проживання, перебування чи місцезнаходження боржника - фізичної особи, а також дитини за виконавчими документами про відібрання дитини державний виконавець звертається до суду з поданням про винесення ухвали про розшук боржника або дитини.

У разі необхідності розшуку транспортного засобу боржника державний виконавець вносить постанову про такий розшук, яка є обов'язковою для виконання органами внутрішніх справ.

Розшук боржника - фізичної особи, дитини, розшук транспортних засобів боржника здійснюють органи внутрішніх справ, а розшук боржника - юридичної особи та іншого майна боржника організовує державний виконавець. Розшук оголошується відповідно за місцем виконання рішення або за останнім відомим місцем проживання, перебування, місцезнаходження боржника чи місцезнаходженням його майна, або за місцем проживання (місцезнаходженням) стягувача.

Кор.: У який час доби можуть проводитись виконавчі дії державним виконавцем?

Колотілова Т.М.: Керуючись ст. 29 Закону України "Про виконавче провадження" виконавчі дії провадяться державним виконавцем у робочі дні не раніше шостої і не пізніше двадцять другої години, якщо інше не передбачено цією статтею.

Конкретний час провадження виконавчих дій визначається державним виконавцем. Сторони виконавчого провадження мають право пропонувати зручний для них час провадження виконавчих дій.

Виконавчі дії в неробочі та святкові дні, встановлені законом, провадяться у час, передбачений частиною першою цієї статті, у разі якщо зволікання неможливе або якщо такі дії не можуть бути проведені в інші дні з вини боржника, на підставі постанови державного виконавця, затвердженої начальником відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець.

Провадження виконавчих дій у нічний час допускається у разі, якщо невиконання рішення створює загрозу життю чи здоров'ю громадян або якщо виконавчі дії, розпочаті до двадцять

другої години, необхідно продовжити, але з наступним повідомленням начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, не пізніше наступного робочого дня після проведення таких дій.

Кор.: Як потрапити на особистий прийом до начальника Головного управління юстиції у Полтавській області, чи можливо записатися на особистий прийом громадян по телефону?

Колотілова Т.М.: Особисті прийоми громадян начальником, заступником начальника та іншими посадовими особами Головного управління юстиції у Полтавській області проводяться відповідно до затверджених графіків та Порядку проведення прийому громадян, затвердженого Наказом управління юстиції № 661/5 від 11.12.2008. Попередній запис громадян на особистий прийом до начальника Головного управління юстиції здійснює

спеціаліст відділу організаційної роботи, документування та контролю в приміщенні облдержадміністрації за адресою м.Полтава, вул. Жовтнева, 45, кабінет №321).

Начальник Головного управління юстиції проводить прийом перший, третій вівторок місяця з 10-00 до 14-00 години, п'ята субота місяця з 09-00 до 11-00 години. Запис громадян на особистий прийом проводиться за телефоном 56-28-60.

Позовна давність до вимог, що впливають із сімейних відносин

Застосування позовної давності до вимог, що впливають з сімейних правовідносин, допускається як виняток лише у тих випадках, коли строк, відведений для захисту порушеного права, встановлено сімейним законодавством України. У таких випадках позовна давність застосовується судом відповідно до цивільного законодавства, якщо інше не встановлено законом (ч.2 коментованої статті).

Частина 1 статті 20 Сімейного Кодексу України встановлює чіткий порядок застосування позовної давності до вимог, що впливають із сімейних відносин.

Згідно зі ст.256 ЦК позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. Строк позовної давності є строком не для звернення особи до суду, а строком для захисту права особи.

Так, нормами сімейного законодавства встановлено трирічну позовну давність для вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності розлученого подружжя (ч.2 ст.72 СК).

Отже, якщо один з подружжя вважає, що його право було порушено, він може звернутися до суду за захистом цього права, але не пізніше, ніж через три роки. У такому разі позовна давність обчислюється з дня, коли один з подружжя дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права власності.

До вимог про визнання батьківства або материнства застосовується позовна давність в один рік, перебіг якої починається від дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про своє

батьківство чи материнство (ч.2 ст.129; ч.3 ст.139 СК).

Позовну давність в один рік встановлено й до вимоги матері про внесення змін до актового запису про народження дитини. Перебіг цієї позовної давності починається від дня реєстрації інших правових питань, що виникають з сімейних відносин.

В окремих статтях СК для відповідних правовідносин також встановлено певні строки.

Так, відповідно до ч.2 ст.110 СК закріплено правило, згідно з яким позов про розірвання шлюбу не може бути пред'явлений протягом вагітності дружини та протягом одного року після народження дитини, крім випадків, коли один з подружжя вчинив протиправну поведінку, яка містить ознаки злочину, щодо другого з подружжя або дитини.

Відповідно до ч.1 ст.88 СК право на утримання має той з подружжя, в тому числі й працездатний, який проживає з дитиною-інвалідом, яка не може обходитися без постійного стороннього догляду, однак за умови, що другий з подружжя може надавати матеріальну допомогу.

У ст.180 СК міститься вказівка на те, що батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття. Таким чином, цією правовою нормою встановлено строки існування права на аліменти на користь неповнолітньої дитини. Водночас якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і у зв'язку з цим потребують матеріальної допомоги, батьки зобов'язані утримувати їх до досягнення 23 років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу (ч.1 ст.199 СК).

Крім того, у ч.1 ст.79 і в ч.1 ст.191 СК

встановлено, що аліменти одному з подружжя і аліменти на дитину присуджуються за рішенням суду від дня подання позовної заяви.

Так, цивільне законодавство України встановлює, що позовна давність обчислюється за загальними правилами визначення строків, встановленими статтями 253-255 ЦК і що цей порядок не може бути змінено за домовленістю сторін (ст.260 ЦК). Заява про захист цивільного права або інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від спливу позовної давності (ч.2 ст.267 ЦК). Позовна давність застосовується судом лише за заявою сторони у спорі, зробленою до винесення ним рішення (ч.3 ст.267 ЦК).

На позовну давність, встановлену сімейним законодавством України, поширюються правила про визначення початкового моменту її перебігу, а також про його припинення, переривання й поновлення.

Відповідно до ст.30 ЦПК якщо позивач посилається на те, що він не знав і не міг знати про порушення свого суб'єктивного права, він має довести цю обставину в суді. Так само якщо відповідач твердить, що позивач знав або повинен був знати про порушення свого суб'єктивного права, він не звільняється від обов'язку подання з цього приводу доказів. Оцінюючи подані докази в їх сукупності, суд визначає початковий момент перебігу позовної давності.

**Провідний спеціаліст відділу ДРАЦС
Головного управління юстиції
у Полтавській області
Ю.В. Курилко**

Медичне обстеження майбутнього подружжя

Загальновідомо, що здорові діти народжуються у здорових батьків. Чоловік та жінка повинні ставитися відповідально не тільки до свого здоров'я, а й думати про здоров'я своїх майбутніх дітей. Тим більше це актуально, якщо у родині в когось були вроджені вади, післяпологові ускладнення. Існує чимало хвороб, які передаються спадково, по материнській чи батьківській лінії. Деякі з них не дають можливості виносити вагітність взагалі. Таким жінкам не рекомендується виношувати дитину. Інші спадкові захворювання несумісні з життям дитини. Все це можна передбачити завдяки своєчасному обстеженню у лікаря. Вчасна інформація про патологію дає позитивні результати. То ж не слід забувати один важливий аспект - право дитини народитися здоровою. Це право не залежить від самої дитини і може реалізовуватися лише в разі виконання певних умов її батьками, родиною, державою і суспільством.

З метою запобігання випадкам виявлення тяжких хвороб вже після одруження, держава у сімейному законодавстві передбачила проведення медичного обстеження наречених. Стаття 30 Сімейного кодексу України передбачає взаємну обізнаність осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, про стан здоров'я. Державний орган реєстрації актів цивільного стану, який прийняв заяву про реєстрацію шлюбу, повинен ознайомити наречених з їх обов'язком повідомити один одного про стан свого здоров'я. Наречені інформуються про можливість здійснення медичного обстеження та, за їх бажанням, отримують направлення за зразком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я.

Шлюб зареєструється незалежно від проходження медичного обстеження, але ніхто не застрахований від того, що наречений (чи наречена) мають хвороби, про які повинна знати друга половинка. Перелік спеціалістів, до

яких молоді люди звернуться при обстеженні, невеликий, проте він дасть можливість фахівцю зробити висновок про стан здоров'я. Навіть якщо взяти загальний аналіз крові й коли якісь компоненти будуть змінені, то це вже насторожить спеціаліста. Захворювання, як відомо, краще запобігти вчасно. Наречені мають зрозуміти, що все робиться задля їхнього здоров'я та здоров'я їхніх нащадків.

Порядок здійснення медичного обстеження є таємницею і повідомляється лише нареченим. Навіть у лікарняному листку сьогодні не зазначається діагноз, чим забезпечується право людини на конфіденційну інформацію про стан свого здоров'я.

Слід звернути увагу на те, що можливою підставою недійсності шлюбу є не наявність в одного з подружжя тяжкої або такої, що небезпечна для другого з подружжя чи їхніх нащадків, хвороби, а сам факт приховування її наявності. Якщо ж особи, одружуючись, повідомили один одного про стан свого здоров'я, то за цією підставою шлюб визнати недійсним вже не можна, незважаючи ані на кількість, ані на тяжкість наявних у кожного з подружжя хвороб.

Є й такі випадки, коли на момент укладення шлюбу особа вже була хвора, але не знала про це - адже існує досить багато хвороб, які протягом багатьох років ніяк не проявляють себе ззовні. За таких обставин підстави для визнання шлюбу недійсним теж відсутні, оскільки немає факту приховування (не можна приховувати ті відомості, про які сам не знаєш).

**Головний спеціаліст відділу
ДРАЦС
реєстраційної служби
Головного управління юстиції
у Полтавській області
Л.О. Кошель**

Державна реєстрація народження дитини після спливу одного року з дня народження

Відповідно до Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року дитина має бути зареєстрована, відразу після народження, і з цього моменту має право на ім'я і набуття громадянства. Держава зобов'язується забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживає всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів.

З метою реалізації прав дитини, закріплених у зазначеній Конвенції, статтю 144 Сімейного кодексу України передбачено, що батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.

Невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.

Так, несвоєчасна без поважної причини реєстрація батьками народження дитини в державних органах реєстрації актів цивільного стану тягне за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що передбачено статтю 2121 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Водночас трапляються життєві ситуації, коли через певні причини батьки не звертаються у визначений термін до органів державної реєстрації актів цивільного стану з питання реєстрації народження дитини. Законодавство встановлює порядок проведення державної реєстрації народження у таких випадках.

Так статтю 13 Закону України "Про державну реєстрацію актів цивільного стану" встановлено, що державна реєстрація народження дитини, яка досягла одного року і більше, проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану за місцем проживання дитини за заявою батьків або інших заінтересованих осіб за наявності документів про народження і перебування дитини під наглядом закладу охорони здоров'я та довідки з місця проживання дитини.

Якщо документи про народження дитини відсутні, то державна реєстрація її народження проводиться на підставі рішення суду про встановлення факту народження.

У разі досягнення дитиною шістнадцяти років державна реєстрація її народження може проводитися за її особистою заявою з пред'явленням паспорта.

При державній реєстрації народження дитини, яка досягла одного року і більше, одночасно із заявою про державну реєстрацію народження подаються паспорти або паспортні документи, що посвідчують особи батьків (одного з них). Якщо документ, що посвідчує особу одного з батьків, з поважних причин не може бути пред'явлений, то орган державної реєстрації актів цивільного стану не вправі відмовити в державній реєстрації народження дитини. Відомості про другого з батьків у цьому разі зазначаються на підставі свідоцтва про шлюб.

У разі якщо державна реєстрація народження проводиться не батьками, а іншою особою, пред'являється паспорт або паспортний документ, що посвідчує особу заявника.

Оскільки відповідно до статті 144 Сімейного кодексу України одночасно з державною реєстрацією народження дитини визначається її походження, при державній реєстрації також подається документ, який є підставою для внесення відомостей про батька дитини (свідоцтво про шлюб, спільна заява матері та батька дитини, заява матері). За відсутності свідоцтва про шлюб підтвердженням зареєстрованого шлюбу може бути відмітка про його державну реєстрацію в паспортах або паспортних документах матері та батька дитини.

При державній реєстрації народження дитини, яка досягла одного року і більше, відділом державної реєстрації актів цивільного стану обов'язково перевіряється чи не було зареєстровано народження цієї дитини раніше. Така перевірка проводиться з метою запобігання випадкам повторної реєстрації

Законодавче врегулювання порядку державної реєстрації народження дитини після досягнення нею року і більше забезпечує реалізацію прав такої дитини та підтвердження державою факту її народження.

Головний спеціаліст відділу
ДРАЦС

Головного управління юстиції
у Полтавській області
О.І. Білогурава

Позбавлення усиновлювача батьківських прав

Відповідно до статті 164 Сімейного Кодексу України, якщо усиновлювач був записаний матір'ю, батьком усиновленої ним дитини, він може бути позбавлений батьківських прав за наявності відповідних підстав.

Позбавлення батьківських прав (тобто прав на виховання дитини, захист її інтересів, на відібрання дитини в інших осіб, які незаконно її утримують, та ін.), що надані батькам до досягнення дитиною повноліття і ґрунтуються на факті спорідненості з нею, є крайнім заходом впливу на осіб, які не виконують батьківських обов'язків, а тому питання про його застосування слід вирішувати лише після повного, всебічного, об'єктивного з'ясування обставин справи, зокрема ставлення батьків до дітей.

Закон покладає на усиновлювачів ті ж обов'язки по вихованню, що лежать на батьках дитини. Вони зобов'язані виховувати усиновлену дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний та духовний розвиток, захищати їхні інтереси, матеріально утримувати їх. Відповідно, якщо встановлено факт винної поведінки усиновлювачів суд може позбавити таку особу батьківських прав. На відміну від скасування усиновлення, у цих випадках не вимагається згода дитини (ст. 238 СК України), і така особа, наприклад, не зможе бути усиновлювачем (ст. 212 СК України), що встановлює запобіжний захід на майбутнє.

Встановлення цієї норми підкреслює наближеність інституту усиновлення до батьківства, але може застосовуватися тільки у випадку, коли усиновлювач записаний матір'ю або батьком усиновленої дитини.

Підстави, порядок, наслідки позбавлення батьківських прав усиновлювача щодо усиновленої дитини, підстави та порядок поновлення її у батьківських правах визначаються у загальному порядку (ст. ст. 164 - 169 СК України).

У разі смерті усиновлювача, позбавленого батьківських прав,

дитина одержує право на спадкування на загальних підставах, оскільки діти не позбавляються майнових прав, заснованих на родинному зв'язку, та залишаються спадкоємцями першої черги (п. 14 постанови Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 р. N 3 "Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав").

До суду було подано позов про скасування усиновлення. Позов подано усиновленою особою до усиновлювача. У позовній заяві вказувалось на те, що він був усиновлений відповідачем під час перебування у шлюбі із біологічною матір'ю позивача. З 2000 року, після розірвання шлюбу відповідач проживає окремо, не виконує батьківські обов'язки, не займається його вихованням, не надає матеріальної допомоги та не цікавиться його життям взагалі, а тому не вважає останнього своїм батьком і бажає скасувати усиновлення.

У судовому засіданні законний представник позивача позов підтримала і просила його задовольнити. Відповідач позов визнав і пояснив, що згоден на скасування усиновлення, так як вони з позивачем чужі люди.

Зважаючи на викладене, судом було ухвалено рішення суду у попередньому засіданні зважаючи на визнання позову згідно із ч. 4 ст. 130, ч. 4 ст. 174 ЦПК України. Ним було скасовано усиновлення та внесено відповідні зміни до актового запису про народження.

Якщо оцінювати цей випадок із судової практики, то з наведеного існують підстави для позбавлення батьківських прав, а не звичайне скасування усиновлення.

Батьківські права усиновлювача можуть бути поновлені відповідно до положень статті 169 Сімейного Кодексу.

Спеціаліст 1 категорії відділу
ДРАЦС ГУЮ у Полтавській області
Ю.В. Курилко

Особливості укладення договору довічного утримання

За договором довічного утримання (догляду) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно (стаття 744 Цивільного кодексу України (далі - ЦК)).

Договір довічного утримання (догляду) укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. Договір довічного утримання (догляду), за яким передається набувачеві у власність нерухоме майно, підлягає державній реєстрації (стаття 745 ЦК). У випадку недодержання встановленої форми укладення договору довічного утримання (догляду) він вважається недійсним.

Виникнення прав та обов'язків між сторонами, передбачених договором утримання (догляду), настає з моменту нотаріального посвідчення договору. У цей момент також виникає і право власності у набувача щодо майна, яке йому передається за договором, окрім нерухомого майна, виникнення права власності щодо якого чинне законодавство пов'язує з державною реєстрацією правочину (ст. 334 ЦК). право власності на майно, яке підлягає державній реєстрації, повинно бути зареєстровано у відповідних державних органах, про що у договорі здійснюється відповідний запис.

Цей договір має такі особливості:

- майно переходить у власність набувача, проте розпоряджатися таким майном набувач за життя відчужувача не зможе, оскільки при посвідченні договору довічного утримання (догляду) накладається заборона відчуження майна в установленому порядку, про що робиться напис на всіх примірниках договору (стаття 73 Закону України "Про нотаріат");

- зобов'язання з довічного утримання мають особистісний характер, оскільки встановлюються щодо конкретно визначеної фізичної особи;

- договір довічного утримання може бути укладений на користь третьої особи (утриманця), якій набувач повинен надати довічне утримання та догляд;

- цей договір носить тривалий характер

та вимагає від набувача постійного і систематичного виконання своїх обов'язків.

Частиною 4 статті 746 Цивільного кодексу України передбачено, що договір довічного утримання (догляду) може бути укладений відчужувачем на користь третьої особи.

Предметом договору може бути:

1. Житловий будинок або його частина.
2. Квартира або її частина.

3. Інше нерухоме майно (земельна ділянка, садовий будинок, дача, гараж, нежитловий будинок, нежитлове приміщення, виробничий комплекс, рухоме майно, на яке поширюється режим нерухомого майна, тощо).

4. Рухоме майно, що має значну цінність. Законодавство не встановлює такого майна або приблизного переліку таких речей. Таким рухомим майном можуть бути: транспортні засоби, антикварні речі, твори мистецтва, культурні цінності, коштовності, колекції з перелічених предметів, обладнання, цінні папери, нематеріальні активи, у тому числі об'єкти права інтелектуальної власності тощо.

Істотними умовами договору довічного утримання (догляду) є:

1) найменування (назву), місце проживання сторін (місцезнаходження сторін), ідентифікаційний номер - для фізичних осіб та ідентифікаційний код за даними ЄДРПОУ - для юридичних осіб;

2) предмет договору довічного утримання (житловий будинок, квартира або її частина, інше нерухоме або рухоме майно, яке має значну цінність);

3) відомості про документ, що підтверджує право власності на відчужуване за договором майно;

4) вартісна оцінка майна, що відчужується за договором. Оцінка вартості відчужуваного майна визначається за згодою сторін.

При встановленні оцінки вартості нерухомого майна, що є предметом

договору, необхідно виходити з того, що вона не може бути меншою за інвентаризаційну оцінку такого майна, визначеною технічною документацією бюро технічної інвентаризації, відповідним органом державного земельного кадастру;

5) розмір (вартість) та форма надання утримання та (або) догляду, періодичність виконання обов'язків набувача. У договорі може бути вказано: коли саме, з якою періодичністю набувач повинен здійснювати надання допомоги на користь відчужувача майна;

6) строк чинності договору (термін дії договору довічного утримання (догляду));

7) місце виконання договору. Якщо ж місце виконання зобов'язання не встановлено у договорі, то виконання провадиться (за зобов'язаннями про передавання нерухомого майна) за місцезнаходженням такого майна;

у разі зобов'язання набувача забезпечити відчужувача або третю особу житлом у будинку (квартирі), який йому переданий за договором довічного утримання (догляду), у тексті договору зазначається конкретно визначена частина помешкання, у якій відчужувач або третя особа має право проживати;

9) чітко встановлені права та обов'язки сторін та інші умови, встановлені за домовленістю сторін договору;

10) умови та підстави припинення чи зменшення обсягу обов'язків набувача перед відчужувачем; підстави та порядок розірвання договору довічного утримання (догляду);

11) момент виникнення права власності на майно, передане за договором;

12) відомості щодо забезпечення виконання договору (накладення заборони відчуження на майно).

**Заступник начальника
відділу нотаріату
ГУЮ у Полтавській області
І.І. Сафіяник**

Переваги та недоліки впровадження суду присяжних в Україні

"Будь ввічливим з усіма: ніколи не знаєш, хто потрапить до складу присяжних, які тебе судитимуть".

Американське прислів'я

Серед багатьох новел проекту Кримінального процесуального кодексу - реалізація принципу безпосередньої участі народу в здійсненні правосуддя, закріпленого в ст.124 Конституції у вигляді інституту присяжних. За проектом, кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за скоєння яких передбачено довічне позбавлення волі, за клопотанням обвинуваченого може здійснюватися судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних.

Донедавна пересічний українець міг скласти думку про суд присяжних хіба що з американських кінофільмів. Тепер, коли кожен з нас гіпотетично може опинитись у списку присяжних, виникає питання: а що, власне, являє собою суд присяжних, хто такі присяжні і чи справді вони зможуть вивести наші суди на якісно новий рівень здійснення правосуддя?

Беручи свій початок з Великої Британії, класичний суд присяжних поширився згодом на всі континенти, трансформуючись і підлаштовуючись під правові системи та традиції різних країн. Однією з країн, де суд присяжних використовується чи не найбільше, є США.

Основною ідеєю суду присяжних є те, що пересічного громадянина судять такі ж громадяни - без спеціальних знань у галузі права. Класичне пояснення необхідності інституту присяжних - це захист громадянина від свавілля державних органів та право на суд рівними собі. Присяжні насамперед керуються совістю та своїм баченням реалій суспільного життя, а не жорсткими рамками норм права. Все це дає кожному обвинуваченому безбазисну надію, що всі обставини будуть узяті присяжними до уваги та сприйняті на рівні емоцій, а не з формального погляду. Суд присяжних дозволяє уникнути однобічності при розгляді справи та винесенні рішення.

Крім того, у деяких випадках професійні судді можуть бути менш об'єктивними, ніж присяжні, оскільки в останніх немає упередженого ставлення до обвинуваченого. Водночас, таке ставлення судді до обвинуваченого можна, зокрема, пояснити тим, що розгляд численних справ спричиняє скептичне ставлення до тверджень підсудного та наданих ним доказів.

Суд присяжних має зберегти зацікавленість суспільства в ефективності судочинства. Однак, найважливішим є те, що при такому низькому рейтингу, який в Україні має сьогодні судова влада, запровадження суду присяжних безумовно повинно покращити рівень довіри громадян до Феміди. Це також уможливить підвищення загальної правової культури, вироблення у громадян почуття поваги до права та до держави загалом за надану можливість безпосередньо брати участь у здійсненні судочинства.

Проте, з іншого боку, при впровадженні інституту суду присяжних ніхто не може гарантувати, що на лаву присяжних сядуть чесні й високоморальні люди. Чим глибше ми занурюватимемося в проблематику суду присяжних, тим більше стикатимемося з проблемами, які притаманні цій формі судочинства. Так, об'єктивно різний рівень правової культури, а також проблеми, пов'язані з добором, призводять до того, що присяжними не завжди стають особи однакового освітнього та професійного рівня. Для вирішення питань, віднесених до компетенції присяжних, одного життєвого досвіду, інтуїції та бажання прийняти правильне рішення недостатньо. Необхідні також спеціальні знання, перш за все знання права, а також досвід правозастосовчої практики, яких, очевидно, присяжні не мають.

У сучасному світі саме питання юридичної освіченості є причиною поступового скорочення кількості справ у судах присяжних або ж переходу до континентальної моделі, коли присяжні розглядають справи разом із професійними суддями. Саме так і пропонується зробити в проекті нового КПК. Вище вже зазначалося, що присяжні приймають рішення під впливом

емоцій, а не фактів та їх юридичної оцінки. Про те, добре це чи ні, можна буде судити лише після оголошення вироку. З досвіду Російської Федерації та США вбачається, що в окремих випадках виправдувальні вироки були постановлені у зв'язку із тим, що присяжні засідателі, погоджуючись із доведеністю факту вчинення діяння, все-таки визнавали підсудних невинними, пожалівши їх, тобто вийшли за межі своїх повноважень. Науковці називають це "нуліфікацією" закону.

Звідси випливає, що питання належного здійснення правосуддя - це перш за все питання незалежності та неупередженості суду. Ніякі права та гарантії їх здійснення не зможуть захистити особу, якщо справу щодо неї розглядатиме упереджений суд. І не принципово: буде розгляд справи здійснюватись одним або трьома суддями-професіоналами, суддею та двома народними засідателями чи судом присяжних.

Скільки б не говорилося про позитиви інституту присяжних, не можна замовчувати той факт, що цивілізований світ відмовляється від цієї форми судочинства як від архаїчної та неефективної. Вчені та юристи-практики в США, Великій Британії, Італії вказують на такі недоліки суду присяжних, як його орієнтація на групові інтереси, необ'єктивність, чутливість до риторики й суспільних пристрастей, безпорадність у дослідженні доказів при розгляді складних справ, зниження відповідальності професійних суддів за результати розгляду справ, значна кількість необгрунтованих і незаконних вердиктів, значна тривалість судового розгляду.

Запроваджуючи інститут присяжних, ми повинні бути максимально обережними, адже для його повноцінного та якісного функціонування потрібен час, і найголовніше необхідно, щоб у громадян сформувалася внутрішня готовність бути присяжними.

Член Координаційної ради молодих юристів при Головному управлінні юстиції у Полтавській області

Б.І. Зезекало

Особливості посвідчення заповітів при свідках, а також у разі, якщо заповідач не може особисто підписати заповіт

Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті. Право на заповіт здійснюється особою фізичною особою з повною цивільною дієздатністю.

Заповіт, як правочин, безпосередньо пов'язаний з особою заповідача, повинен бути здійснений ним особисто. Вчинення заповіту через представника не допускається.

Зміст заповіту складають розпорядження заповідача відносно його майна, майнових прав та обов'язків. Ці розпорядження можуть бути зроблені заповідачем у будь-який час. Заповідач самостійно визначає обсяг того, що передається у спадок, він може охопити заповітом права та обов'язки, які йому належать на момент складання заповіту, а також ті, які можуть йому належати в майбутньому, заповідати все майно, або його частину. При посвідченні заповіту від заповідача не вимагається подання доказів, які підтверджують його право на майно, що заповідається. Якщо в заповіті буде вказане майно, яке на момент відкриття спадщини буде втраченим чи взагалі не придбаним, то в цій частині заповіт буде недійсним.

Заповіт має бути посвідчений; нотаріусом або іншими, службовими особами, що мають право вчиняти нотаріальні дії. До них відносяться посадові чи службові особи органу місцевого самоврядування, головний лікар, начальник госпіталю, директор або головний лікар будинку для осіб похилого віку та інвалідів, капітан судна, начальник експедиції, командир військової частини, начальник місця позбавлення волі, начальник слідчого ізолятора. Вказані особи посвідчують заповіти щодо громадян, які перебувають на лікуванні в лікарнях, інших стаціонарних лікувально-профілактичних закладах, санаторіях або проживають у будинках для престарілих та інвалідів; громадян, які перебувають під час плавання на морських судах або судах внутрішнього плавання, що плавають під прапором України; громадян, які перебувають у розвідувальних та інших експедиціях; військовослужбовців та інших осіб, які перебувають на лікуванні в госпіталях, санаторіях та інших військово-лікувальних закладах; військовослужбовців та членів їх сімей, що перебувають у пунктах дислокації військових частин, і військово-навчальних закладів; осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, слідчому ізоляторі.

Цивільним кодексом України передбачено певні вимоги щодо складання та посвідчення заповіту. Заповіт складається у письмовій формі, із

зазначенням місця та часу його складання, дати та місця народження заповідача, та має бути особисто підписаний заповідачем.

У більшості випадків заповіти складаються на користь рідних або близьких; Тому звичайною є ситуація, коли після смерті спадкодавця родичі, керуючись матеріальними цілями, намагаються оспорити даний правочин, визнавши його недійсним. Зазвичай, заінтересовані особи посилаються при укладенні правочину під примусом, у стані неосудності або на несправжність підпису на документах тощо.

Проблему можна уникнути при умові використання однієї із законодавчих новел. Так, ч.1 ст.1253 ЦК передбачено, що на бажання заповідача його заповіт; може бути посвідчений при свідках.

У частині 2 ст.1253 ЦК зазначено випадки, в яких присутність двох свідків при посвідченні заповіту є обов'язковою, посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою, а також, коли фізичні вади заповідача унеможливають його ознайомлення зі змістом заповіту (поганий зір, сліпоту).

Присутність свідків зумовлена тим, щоб підтвердити стан, у якому перебував заповідач на момент посвідчення заповіту.

Свідками можуть бути лише особи з повною цивільною дієздатністю. Не можуть бути свідками: нотаріус або інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт; спадкоємці за заповітом; члени сім'ї та близькі родичі спадкоємців за заповітом; особи, які не можуть прочитати або підписати заповіт.

Свідки, при яких посвідчено заповіт, зачитують його вголос та ставлять свої підписи на ньому. У текст заповіту заносяться відомості про їх особи.

Нотаріус на прохання особи записує заповіт з його слів власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. У цьому разі заповіт має бути вголос прочитаний заповідачем та підписаний ним, про що зазначається ним перед його підписом.

Нотаріус, інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт, свідки, не мають права до відкриття спадщини розголошувати відомості щодо факту складання заповіту, його змісту, скасування або зміни заповіту.

**Завідувач
Третьої Полтавської державної
нотаріальної контори
Т.А. Шендик**

Доступ нотаріусів до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно

Наказом Міністерства юстиції України від 2 серпня 2011 року за № 1936а/5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 11 серпня 2011 року за №963/19701 (який набирає чинності з 1 січня 2012 року), затверджено порядок доступу нотаріусів до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (надалі - Порядок). Вказаним Порядком визначено умови та підстави доступу нотаріусів до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (далі - Державний реєстр прав) при здійсненні нотаріальних дій. Користувачем вказаного Реєстру згідно з Порядком є державний або приватний нотаріус.

Відповідно до пункту 1.3 Порядку доступ користувача до Державного реєстру прав надається (припиняється) на підставі договору, укладеного між таким користувачем та адміністратором Державного реєстру прав. У разі, якщо користувачем є державний нотаріус, договір укладається між державною нотаріальною конторою, в якій працює такий користувач, та адміністратором Державного реєстру прав.

Державний або приватний нотаріуси при здійсненні нотаріальних дій з об'єктом нерухомого майна користуються інформацією про зареєстровані речові права, їхні обтяження на такий об'єкт з Державного реєстру прав. Нотаріус здійснює пошук відомостей про зареєстровані речові права, їхні обтяження на об'єкт нерухомого майна у Державному реєстрі прав. Відомості за результатом такого пошуку оформлюються у паперовому вигляді, що залишається у справі державної нотаріальної контори чи приватного нотаріуса.

Пошук необхідних відомостей у державному реєстрі прав здійснюється відповідно до Порядку ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно за реєстраційним номером об'єкта нерухомого майна, за адресою об'єкта нерухомого майна, за кадастровим номером земельної ділянки, за номером запису. У разі здійснення пошуку відомостей про обтяження речових прав на нерухоме майно у спеціальному розділі Державного реєстру прав користувач додатково здійснює пошук за ідентифікаційним і даними фізичної особи або юридичної особи.

При цьому нотаріус, перед здійсненням пошуку відомостей про зареєстровані речові права, їхні обтяження на об'єкт нерухомого майна, вносить до Державного реєстру прав відомості про підставу користування інформацією з Державного реєстру прав. Доступ нотаріусів до Державного реєстру надається на платній основі відповідно до встановлених Міністерством юстиції України тарифів. За пошук відомостей у Державному реєстрі прав справляється плата в розмірі, що встановлюється Міністерством юстиції України. Кошти, що надходять від плати за пошук відомостей у Державному реєстрі прав, зараховуються на рахунок адміністратора Державного реєстру прав і спрямовуються на супроводження цього Реєстру. Відповідно до пункту 1.6 Порядку користування інформацією про зареєстровані речові права, їхні обтяження на об'єкт нерухомого майна, що міститься в Державному реєстрі прав, здійснюється користувачем виключно при здійсненні нотаріальних дій щодо цього об'єкта нерухомого майна. Забороняється надавати іншим особам за їхнім зверненням інформацію, отриману відповідно до цього Порядку, крім випадків, встановлених законом.

Нотаріус вживає заходів щодо забезпечення зберігання, запобігання несанкціонованому доступу та поширенню інформації про їхні зареєстровані речові права, їхні обтяження на об'єкт нерухомого майна, отриманої згідно з цим Порядком, відповідно до законодавства.

**Завідувач Другої Полтавської
державної нотаріальної контори
Т.О. Смоковенко**

Хто має переважне право у купівлі за законодавством України?

У юридичній літературі будь-яке переважне право визначається як вид правового привілею, зміст якого полягає в забезпеченні визначеному колу осіб пільги (привілею) на придбання певного майна.

Зазначена пільга надається виходячи з принципів розумності та справедливості і дозволяє, з одного боку, врахувати інтереси осіб, яким надається право переважної купівлі, - привілейованих осіб, а з іншого, хоча і є певним обмеженням права власника на розпорядження своїм майном, проте не зачіпає істотно його інтересів, оскільки йдеться про відчуження майна за оплатним договором - купівлі-продажу.

Забезпечення права переважної купівлі відбувається шляхом покладання на продавця обов'язку спочатку запропонувати товар привілейованим особам, і лише після їх відмови - третім особам, причому на таких саме умовах і за таку саме ціну, як товар пропонувався привілейованим особам.

Право переважної купівлі може встановлюватись законом, угодою сторін, статутом господарського товариства. Зміст права переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності розкривається у ч.2 ст. 362 Цивільного кодексу України, яка визначає, що продавець частки у праві спільної сумісної власності зобов'язаний письмово повідомити інших співвласників про намір придбати свою частку, вказавши ціну та інші умови, на яких він її продає. Якщо інші співвласники відмовилися від здійснення переважного права купівлі чи не здійснять цього права щодо нерухомого майна протягом одного місяця, а щодо рухомого майна - протягом десяти днів від дня отримання ними повідомлення, продавець має право продати свою частку іншій особі. Разом з тим важливо звернути увагу, що при посвідченні договорів довічного утримання (догляду) спадкового договору; дарування, ренти (якщо майно передається безоплатно); пожертви, а також у інших випадках, встановлених законом, вищенаведені правила не застосовуються.

Продаж частки сторонній особі на пільгових умовах, зокрема за нижчою ціною, ніж це було запропоновано співвласникам, вважається порушенням права переважної купівлі частки.

Також слід звернути увагу, що передача співвласником свого переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності іншій особі не допускається.

**Провідний спеціаліст
відділу нотаріату
ГУЮ у Полтавській області
В.О. Косик**

Державна реєстрація смерті

Підставою для державної реєстрації смерті:

- лікарське свідоцтво про смерть;
- фельдшерська довідка про смерть;
- лікарське свідоцтво про перинатальну смерть;
- рішення суду про оголошення особи померлою;
- рішення суду про встановлення факту смерті особи в певний час;
- повідомлення державного архіву або органів Служби безпеки України у разі реєстрації смерті осіб, репресованих за рішенням несудових та судових органів;
- повідомлення установи виконання покарань або слідчого ізолятора, надіслане разом з лікарським свідоцтвом про смерть.

Заява про державну реєстрацію смерті подається не пізніше 3-х днів з дня настання смерті чи виявлення трупа, а в разі неможливості одержання лікарського свідоцтва про смерть, фельдшерської довідки про смерть - не пізніше п'яти днів. Реєстрація смерті за заявою подана у строки та до закінчення одного року з дня настання смерті, проводиться за останнім місцем проживання померлого, за місцем настання смерті чи виявлення трупа або за місцем поховання.

У разі настання смерті в дорозі (у поїзді, на судні, в літаку, тощо) реєстрація смерті може бути проведена в найближчому органі державної реєстрації актів цивільного стану (далі - ДРАЦС). Реєстрація смерті осіб, що померли в слідчих ізоляторах або установах виконання покарань проводиться відділами ДРАЦС за останнім місцем проживання до взяття під варту або засудження осіб чи за місцем знаходження установи.

Реєстрація смерті проводиться за місцем проживання заявника у разі:

- заява надійшла після закінчення одного року з дня настання смерті;
- встановлення у судовому порядку факту смерті;
- звернення для реєстрації смерті особи, оголошеної судом померлою.

Реєстрація смерті особи, оголошеної судом померлою, проводиться за рішенням судом, надісланим судом відділу ДРАЦС, після набрання ним законної сили або за заявою осіб, що

були позивачами при розгляді судом справи, а також спадкоємців померлого при поданні рішення суду.

Паспорт або паспортний документ померлого, а також військово-облікові та пільгові документи орган ДРАЦС, який реєструє смерть, вилучає та передаються в семиденний строк до органів внутрішніх справ та військових комісаріатів.

Державна реєстрація смерті іноземців та осіб без громадянства проводиться на загальних підставах з дотриманням вимог чинного законодавства України. У цих випадках паспорти або паспортні документи померлого невідкладно надсилаються до відділу ДРАЦС Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, головних управлінь юстиції в областях, містах Києві та Севастополі для подальшого направлення їх до Міністерства закордонних справ України або повертаються особі, яка супроводжує тіло померлої особи. Після реєстрації смерті відділ ДРАЦС видає витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про смерть для отримання допомоги на поховання.

Органи ДРАЦС протягом 10-ти робочих днів з дня державної реєстрації смерті особи подають відповідні відомості територіальним органам Пенсійного фонду України.

У разі смерті дитини орган ДРАЦС протягом 10 днів після державної реєстрації смерті дитини направляє органу праці та соціального захисту населення за місцем державної реєстрації повідомлення про померлих дітей.

Якщо при реєстрації смерті стане відомо про дітей, які позбавлення батьківського піклування, то орган ДРАЦС зобов'язаний у той самий день письмово повідомити про це орган опіки та піклування за місцем знаходження дітей.

**Провідний спеціаліст
відділу державної
реєстрації актів цивільного стану
ГУЮ у Полтавській області
О.П. Іванюченко**

Відмова нотаріуса у вчиненні нотаріальної дії

Підстави відмови нотаріуса або посадової особи у вчиненні нотаріальних дій визначаються Законом України "Про нотаріат".

Відповідно до положень ст. 49 Закону України "Про нотаріат" нотаріус або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, відмовляє у вчиненні нотаріальної дії, якщо:

- вчинення такої дії суперечить законодавству України;
- не подано відомості (інформацію) та документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії;
- дія підлягає вчиненню іншим нотаріусом або посадовою особою, яка вчиняє нотаріальні дії;
- є сумніви у тому, що фізична особа, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії, усвідомлює значення, зміст, правові наслідки цієї дії або ця особа діє під впливом насильства;
- з проханням про вчинення нотаріальної дії звернулася особа, яка в установленому порядку визнана недієздатною, або уповноважений представник не має необхідних повноважень;
- правочин, що укладається від імені юридичної особи, суперечить цілям, зазначеним у їх статуті чи положенні, або виходить за межі їх діяльності;
- особа, яка звернулася з проханням про вчинення нотаріальної дії, не внесла плату за її вчинення;
- особа, яка звернулася з проханням про вчинення нотаріальної дії, не внесла встановлені законодавством платежі, пов'язані з її вчиненням;
- в інших випадках, передбачених Законом України "Про нотаріат".

Нотаріус або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, не приймає для вчинення нотаріальних дій документи, якщо вони не відповідають вимогам, встановленим у ст. 47 Закону України "Про нотаріат", а також нотаріус не приймає для здійснення нотаріальних дій документи і відмовляє у здійсненні нотаріальної дії, якщо представлені особою документи:

- не відповідають вимогам законодавства України;
- принижують честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи або ділову репутацію юридичної особи;
- мають підчистки або дописки, закреслені слова чи інші незастережні виправлення, документи, тексти яких неможливо прочитати внаслідок пошкодження, а також документи, написані олівцем.

Перелік підстав до відмови нотаріуса або посадової особи у вчиненні нотаріальних дій є вичерпними і встановлюється Законом України "Про нотаріат".

Нотаріусу або посадовій особі, яка

вчиняє нотаріальні дії, забороняється безпідставно відмовляти у вчиненні нотаріальної дії.

Нотаріус чи інша посадова особа, що вчиняє нотаріальні дії, на прохання особи, якій відмовлено у вчиненні нотаріальної дії, повинна викласти причини відмови в письмовій формі та роз'яснити порядок її оскарження. У разі, коли у вчиненні дії відмовляє нотаріус, він не пізніше як у триденний строк виносить постанову про таку відмову.

Зміст постанови про відмову вчинення нотаріальної дії визначений пунктом 32 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, зокрема, у постанові про відмову вказуються:

- дата винесення постанови;
- прізвище, ініціали нотаріуса, який виніс постанову, найменування та адреса державної нотаріальної контори або найменування нотаріального округу та адреса розташування робочого місця приватного нотаріуса;
- прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії, місце її проживання або найменування і місцезнаходження юридичної особи;
- про вчинення якої нотаріальної дії просила особа, що звернулася до нотаріуса (короткий зміст прохання);
- мотиви, з яких відмовлено у вчиненні нотаріальної дії, з посиланням на чинне законодавство;
- порядок і строки оскарження відмови з посиланням на цивільне процесуальне законодавство.

Нотаріальна дія або відмова у її вчиненні, нотаріальний акт оскаржуються до суду. Право на оскарження нотаріальної дії або відмови у її вчиненні, нотаріального акта має особа, прав та інтересів якої стосуються такі дії чи акти".

Виходячи з норм законів щодо порядку оспорювання нотаріальних дій або відмови нотаріуса (посадової особи) у їх вчиненні, а також керуючись главою 19 Цивільного кодексу України про позовну давність, особа, прав та інтересів якої стосуються нотаріальні дії, може звернутися до суду протягом трьох років від дня, коли вона довідалася або могла довідатися про порушення свого права та інтересів у зв'язку з відмовою у вчиненні нотаріальної дії або дізналася про особу, яка порушила права та інтереси вчиненням нотаріальної дії.

Головний спеціаліст
відділу нотаріату
ГУЮ у Полтавській області
Т.В. Георгієвська

Охоронні нотаріальні дії

Онією з важливих і досить сладних дій є вжиття заходів до охорони спадкового майна.

Після смерті спадкоємця іноді виникає необхідність вчинити таку дію в інтересах спадкоємців, відказо-одержувачів, кредиторів чи держави. На практиці найчастіше вчинення такої дії виникає, коли спадкоємці не проживали разом зі спадкодавцем, або коли між ними і тими спадкоємцями, які проживали разом зі спадкодавцем, виникли неприязні відносини. Необхідність вжиття заходів до охорони спадкового майна може виникнути і в тому разі, коли спадкоємцями є неповнолітні або коли спадкоємцем є держава.

Таким чином, метою вжиття заходів до охорони спадкового майна є забезпечення його збереження, а також запобігання можливому його псуванню, загибелі чи розкраданню.

Між днем смерті спадкодавця і днем, коли буде встановлено коло всіх спадкоємців, минає певний час. На цей час й необхідно вжити заходів до охорони майна, тобто до прийняття спадщини всіма спадкоємцями, а якщо в цей термін її не прийняли, то до закінчення строку, протягом якого може бути прийнята спадщина, - шести місяців.

Охорона спадкового майна може тривати і після закінчення шести місяців з дня відкриття спадщини, якщо до державної нотаріальної контори надійшла заява про згоду на прийняття спадщини від осіб, для яких право спадкоємства виникає в разі неприйняття спадщини іншими спадкоємцями. Тоді особи приймають спадщину протягом строку, що залишився для прийняття спадщини, а якщо цей строк є меншим від трьох місяців, то він продовжується до трьох місяців. Наприклад, якщо єдиний спадкоємець першої черги відмовився від прийняття спадщини після закінчення п'яти місяців з часу відкриття спадщини, то для інших спадкоємців другої черги для прийняття спадщини залишився один місяць. У такій ситуації цей строк буде продовжено до трьох місяців, а це означає, що термін дії заходів до охорони спадкового майна можуть тривати протягом дев'яти місяців.

Звідси випливає висновок, що охорона спадкового майна може тривати понад шість місяців у випадках спадкової трансмісії (ст.1276 ЦК України), спадкування за законом після відмови від спадщини спадкоємців за заповітом (ст. 1274-1275 ЦК України), а також при спадкуванні спадкоємців другої черги в разі неприйняття спадщини або відмови від неї спадкоємців першої черги.

Нотаріус Диканської ДНК
Ю.В. Шкляр

**Запровадження нового
національного класифікатора
України ДК 009:2010
"Класифікація видів
економічної діяльності"
(КВЕД-2010)**

Відповідно до пункту 1 наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11 жовтня 2010 року № 457 "Про затвердження та скасування національних класифікаторів" з 1 січня 2012 року набирав чинності національний класифікатор України ДК 009:2010 "Класифікація видів економічної діяльності" (далі - КВЕД-2010).

З метою поступового переходу до КВЕД-2010 протягом 2012 року буде діяти КВЕД-2005.

Для забезпечення доступності та відкритості матеріалів з впровадження КВЕД-2010 створений Сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності за КВЕД-2005 та КВЕД-2010, який розміщено на головній сторінці офіційного веб-сайту Держкомстату (www.ukrstat.gov.ua) на банері "Сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності за КВЕД-2005 та КВЕД-2010", а усі матеріали, які стосуються розроблення та впровадження в статистичну діяльність КВЕД-2010, розміщено на банері "Проекти статистичних класифікацій".

Програмним забезпеченням ведення Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (далі - ЄДР) з 1 січня 2012 року буде запроваджено подвійне кодування видів економічної діяльності і для суб'єктів, які на даний час зареєстровані в ЄДР, шляхом додавання окремих полів для внесення відомостей щодо видів економічної діяльності за КВЕД-

Визнання спадщини відумерлою

У разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від прийняття орган місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини зобов'язаний подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою (ч. 1 статті 1277 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України)).

Спадщина називається відумерлою та переходить до територіальної громади за місцем її відкриття у випадках:

- 1) відсутності спадкоємців за заповітом та за законом;
- 2) усунення всіх спадкоємців від права на спадкування;
- 3) неприйняття спадщини всіма спадкоємцями;
- 4) відмови всіх спадкоємців від спадщини.

Визнання спадщини відумерлою здійснюється виключно у судовому порядку. Відповідно до ч. 2 статті 1277 ЦК України заява про визнання спадщини відумерлою подається після спливу одного року з часу відкриття спадщини.

Суд відповідно до статті 276 Цивільного процесуального кодексу України відмовляє у прийнятті заяви про визнання спадщини відумерлою, якщо орган місцевого самоврядування подасть заяву до закінчення одного року з часу відкриття спадщини.

Проте перед тим, як подавати заяву до суду про визнання спадщини відумерлою, орган місцевого самоврядування має переконатися у тому, що у померлого немає спадкоємців, які могли б претендувати на спадщину, і у випадку визнання її відумерлою, вимагати скасування рішення. Окрім того, слід з'ясувати, чи мав спадкодавець утриманців, які мають право спадкувати у п'яту чергу, чи були спадкоємці, які постійно проживали із спадкодавцем.

Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини.

Майно, що переходить у власність територіальної громади у порядку відумерлості, обтяжується лише зобов'язаннями спадкодавця щодо відшкодування майнових збитків та моральної шкоди, а також щодо сплати неустойки (ст.1231 Цивільного кодексу України).

Відповідаючи по боргах спадкодавця, громада у випадку переходу до неї відумерлого майна не несе відповідальності перед відказоодержувачами, оскільки за змістом ч.4 ст.1275

Цивільного кодексу України обов'язок по виконанню заповідального відказу у разі відпадиння спадкоємця за заповітом може перейти лише до інших спадкоємців за заповітом. Не відповідає громада і перед особами, на користь яких зроблено покладання (зобов'язання спадкоємця щодо виконання дій, спрямованих на досягнення суспільно корисної мети - ч.2 ст.1240 Цивільного кодексу України).

У разі наявності відомостей про відсутність спадкоємців нотаріус за зверненням територіальної громади або за своєю ініціативою, вживає заходів до охорони спадкового майна. Отже, за місцем відкриття спадщини нотаріус проводить опис спадщини, про що складає акт опису, до якого включається усе майно, що знаходиться в квартирі, будинку, іншому приміщенні. Якщо при описі надходять заяви заінтересованих осіб про належність їм окремих речей, цінностей, нотаріус має робити запис про це в акті опису і роз'яснити про їх право звернутися до суду про виключення такого майна із опису.

У населених пунктах, у яких немає нотаріуса, заходи щодо охорони спадкового майна вживають органи місцевого самоврядування.

У разі потреби догляду за майном чи утримання його в належному стані (квартира, будинок тощо) нотаріус за заявою місцевого територіального органу (за відсутності спадкоємців) укладає договір на управління спадщиною, який діє до прийняття судом рішення про визнання спадщини відумерлою або до скасувальної обставини, що припиняє дію договору (ч. 2 ст. 212 ЦК України).

Договір на управління спадщиною може бути припиненим у разі подання заяви спадкоємців про прийняття спадщини, постанови судового рішення про визнання за фізичною особою права на спадщину, про визначення додатного строку для прийняття спадщини, відмови суду у визнанні спадщини відумерлою. Договір на управління спадщиною може бути також припиненим, якщо нотаріусом буде прийняте рішення про вжиття заходів до охорони спадкового майна, або відповідний орган місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини, там, де немає нотаріуса, візьме на себе обов'язок щодо охорони такого майна.

**Провідний спеціаліст
відділу нотаріату
ГУЮ у Полтавській області
Н.В. Матірна**

Житлові умови молоді відповідно до Закону України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні"

Відповідно до статті 10 Закону України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" (далі - Закон) держава забезпечує молодим громадянам рівне з іншими громадянами право на житло, сприяє молодіжному житловому будівництву, створенню молодіжних житлових комплексів тощо.

При відведенні земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва органи місцевого самоврядування затверджують квоти ділянок, які надаються молодим сім'ям під будівництво житла.

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування разом з підприємствами, установами та організаціями розробляють та реалізують програми створення сприятливих житлово-побутових умов для молоді, яка проживає в гуртожитках.

Слід зазначити, що молоді сім'ї та молоді громадяни можуть одержувати за рахунок бюджетних коштів пільгові довгострокові державні кредити на будівництво і придбання жилих будинків і квартир, на оплату вступних пайових внесків при вступі до молодіжних житлових комплексів, житлово-будівельних кооперативів, а також на обзаведення домашнім господарством.

Молодь, яка переселяється у трудонедостатні сільські населені пункти, а також місцева молодь, зайнята в сільському господарстві, переробних, обслуговуючих галузях агропромислового комплексу, соціальній сфері цих населених пунктів, забезпечується житлом і господарськими будівлями за рахунок Державного бюджету України.

Молоді сім'ї, які не мають дітей, сплачують кредит з відсотковою ставкою у розмірі три відсотки річних від суми заборгованості по кредиту.

Якщо сім'я, має одну дитину, вона звільняється від сплати відсотків за користування кредитом, якщо має двох дітей - за рахунок бюджетних коштів, крім того, погашається 25 відсотків суми зобов'язань по кредиту, а якщо має трьох і більше дітей, - 50 відсотків суми зобов'язань по кредиту.

Молодь, яка проживає у сільських населених пунктах і працює у сільськогосподарському виробництві, переробній та обслуговуючих галузях агропромислового комплексу, що функціонують у сільській місцевості, соціальній сфері села та органах місцевого самоврядування на селі, користується також пільгами, передбаченими Законом України "Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві"

Порядок надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та їх пільгового погашення встановлюється Кабінетом Міністрів України. крім того, при народженні дітей у молодій сім'ї, яка отримала кредит, цій сім'ї може бути надано допомогу для погашення кредиту за рахунок коштів, що залишаються у розпорядженні підприємств, де працює молоде подружжя (мати або батько).

Дія статті 10 Закону також поширюється на молодих вчених, на подружжя, в якому чоловік або дружина є молодим вченим, та на неповні сім'ї, в яких мати (батько) є молодим вченим, якщо зазначені молоді вчені є громадянами України та працюють на державних підприємствах, у державних науково-дослідних (науково-технічних) установах та організаціях, вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, або навчаються за денною формою навчання в аспірантурі, ад'юнктурі, докторантурі.

Головний спеціаліст відділу правової роботи,
правової освіти та державної реєстрації НПА
І.В. Іванова

2010р.

З метою життя всіх необхідних заходів щодо забезпечення своєчасного введення в дію КВЕД-2010 та усунення можливості виникнення у зв'язку з цим черг, що можуть ускладнити та вповільнити процес державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, необхідно:

- використовувати у якості допоміжного матеріалу перехідні таблиці від КВЕД-2005 до КВЕД-2010, в яких вміщено інформацію щодо типу перекодування видів економічної діяльності;

- вносити до ЄДР відомості щодо видів економічної діяльності за КВЕД-2010 при зверненні до державного реєстратора для проведення будь-яких реєстраційних дій протягом 2012 року.

Звертаємо увагу, що з 1 січня 2012 року державну реєстрацію новостворених юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців необхідно проводити з видами економічної діяльності виключно за КВЕД-2010, незважаючи на те, що чинність КВЕД-2005 припиняється 31.12.2012 року.

Слід зазначити, що реєстраційна картка на проведення державної реєстрації змін до відомостей про фізичну особу-підприємця, які містяться в ЄДР (Форма № 11), в переліку змін, що вносяться до відомостей про фізичну особу-підприємця, містить поле "зміна видів діяльності, що здійснює фізична особа-підприємець". Зміна видів діяльності проводиться безоплатно.

Начальник відділу ДРЮО
та легалізації об'єднань громадян
ГУЮ у Полтавській області
О.В. Дяченко

Головне управління юстиції у Полтавській області повідомляє

Наказом Міністерства юстиції України 22.02.2012 за № 296/5 затверджено Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22.02.2012 року за № 282/20595. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України вступає в дію з моменту його опублікування.

Визнано такими, що втратили чинність, накази Міністерства юстиції України:

- від 03.03.2004 № 20/5 "Про затвердження Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03.03.2004 за № 283/8882 (зі змінами);

- від 18.02.2003 № 13/5 "Про затвердження Інструкції про порядок обліку депозитних операцій у державних нотаріальних конторах та приватних нотаріусів", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.02.2003 за № 145/7466.

Звертаємо увагу, що як і раніше, договори про відчуження майна (майнових прав) платником податків, активи якого перебувають у податковій заставі, посвідчуються за умови письмової згоди відповідного податкового органу.

За матеріалами

ГУЮ у Полтавській області

Засвідчення вірності перекладу

При засвідченні вірності перекладу з однієї мови на іншу, до документів, з яких засвідчується вірність перекладу, пред'являються такі самі вимоги, як і до документів при засвідченні вірності їх копій. Тобто, вони не повинні суперечити законам як за сутністю, так і за формою, мати юридичне значення та ін.

Але є специфічні вимоги, притаманні саме цій нотаріальній дії.

По-перше, засвідчувати вірність перекладу з однієї мови на іншу нотаріус може лише тоді, коли він знає мову, якою викладено документ, і мову, якою треба перекласти його зміст. У протилежному разі переклад може зробити відомий нотаріусові перекладач, який знає відповідну мову, має відповідну освіту та диплом перекладача, і тоді нотаріус засвідчує не вірність перекладу документа, а справжність підпису перекладача під перекладом.

По-друге, документи, складені за кордоном за участю іноземних органів влади, або які від них виходять, приймаються нотаріусами для вчинення перекладу і засвідчення вірності копії документа, лише за наявності на документі відмітки про його легалізацію органами Міністерства закордонних справ України.

Під легалізацією розуміється засвідчення консулами або консульським управлінням МЗС України тієї обставини, що документ відповідає законодавству країни, якою був виданий, і що підписи іноземних посадових осіб на документі не викликають сумніву в їхній справжності. Прийняття документів без легалізації можливе, якщо це передбачено в угоді України з іноземною країною.

Процесуальний порядок засвідчення вірності перекладу з однієї мови на іншу

Ця нотаріальна дія регулюється Законом України "Про нотаріат" і Інструкцією "Про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України". Засвідчувати вірність перекладу документа з однієї мови на іншу вправі державні та приватні нотаріуси, консульські установи. При цьому діє загальне правило територіальної компетенції, і за вчинення цієї дії можна звертатися до будь-якої нотаріальної контори, до будь-якого приватного но-

таріуса.

Як показує практика, при засвідченні вірності перекладу нотаріусові, як правило, доводиться користуватися послугами перекладача, бо дуже рідко наші нотаріуси володіють іноземними мовами. Таким чином, засвідчуючи вірність підпису перекладача, нотаріус повинен встановити його особу та особу громадянина, який подав документ для перекладу. При цьому перекладач, окрім документа, що свідчить його особу, подає документ, який підтверджує його кваліфікацію. Якщо ж у нотаріальній конторі є зразок підпису перекладача і його особа відома нотаріусові, то за наступного засвідчення підпису перекладача нотаріус встановлює тільки особу, яка подала документ для перекладу.

Переклад робиться з усього документа, в тому числі з печатки і штампу. Найчастіше переклад виконується на окремому аркуші чи аркушах. Він прикріплюється до оригіналу документа, прошнуровується і скріплюється підписом нотаріуса та його печаткою.

Досить часто громадянин, звертаючись за вчиненням якоїсь нотаріальної дії, наприклад, за посвідченням доручення, заповіту, засвідченням справжності підпису на документі, копії тощо, просить одночасно здійснити переклад документа на іноземну мову. У цьому випадку, переклад вміщується поруч з оригіналом документа на одній сторінці, розділений вертикально рисою: оригінальний текст (доручення, заповіт, копія тощо) розташовується на лівій стороні, а переклад - на правій. Переклад робиться з усього тексту документа, в тому числі й з посвідчувального напису під документом, і закінчується підписами. Далі під текстом документа і перекладу з нього вчиняється посвідчувальний напис про засвідчення вірності перекладу, зробленого нотаріусом, або про засвідчення справжності підпису перекладача, якщо переклад зроблено перекладачем.

На прохання заінтересованих осіб нотаріус одночасно з засвідченням вірності перекладу чи справжності підпису перекладача може засвідчити і вірність копії з перекладу.

**Консультант Диканської ДНК
Л.А. Личман**

Як відмовитись від спадщини?

Як відмовитись від спадщини?

Відмова від частки в спільному майні подружжя, регулюється Цивільним кодексом України, Законом України "Про нотаріат".

Відповідно до положень ЦК України, спадкування - це перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

Згідно ст. 60 Сімейного кодексу України, п. 3 ст. 368 Цивільного кодексу України, майно, набуте подружжям за час шлюбу, є їхньою спільною сумісною власністю, але лише у разі, якщо інше не встановлено договором або законом.

Майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута

за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом спільної сумісної власності подружжя.

У разі смерті одного з учасників права спільної сумісної власності, передусім, визначається частка померлого у спільному майні, що і буде об'єктом спадкування. Визначення частки передбачає встановлення ідеальної (арифметичної) частки у праві на спільне майно.

З усіх можливих учасників спільної сумісної власності згідно з ЗУ "Про нотаріат", Інструкцією про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, правом у безспірному нотаріальному порядку оформити свідоцтво про право на частку наділений лише другий з подружжя, що є живим.

Для цього нотаріус за місцем відкриття спадщини за заявою другого з подружжя, видає свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя за правилами ст. 71 ЗУ "Про нотаріат", з наступним повідомленням спадкоємців померлого, які прийняли спадщину. Таке свідоцтво може бути

видане на половину спільного майна.

Також роз'яснюємо, що спадкоємець має право прийняти спадщину або не прийняти її (п. 1 ст. 1268 ЦК України). Строк для прийняття спадщини, як і для відмови від прийняття спадщини встановлюється у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини. Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою (п. 2 ст. 1220 ЦК України).

Заява про відмову від прийняття спадщини може бути відкликана протягом строку, встановленого для її прийняття (п. 6 ст. 1273 ЦК України). Одночасно повідомляємо, що особа, яка подала заяву про прийняття спадщини, також може відкликати її протягом строку, встановленого для прийняття спадщини (п. 5 ст. 1269 ЦК України).

**За матеріалами
Відділу нотаріату
ГУЮ у Полтавській області**

Як успадковується фермерське господарство?

Відповідно до ст. 23 Закону України від 19 червня 2003 року "Про фермерське господарство" (далі ФГ), об'єктом майнових прав і об'єктом спадкування може виступати фермерське господарство. Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства.

Відповідно до Закону України "Про фермерське господарство", майно фермерського господарства належить йому на праві власності. У власності ФГ може перебувати будь-яке майно, в тому числі земельні ділянки, житлові будинки, господарські будівлі та споруди, засоби виробництва тощо, яке необхідне для ведення товарного сільськогосподарського виробництва та набуття якого у власність не заборонено законом.

У ст. 23 Закону "Про ФГ" зазначено, що успадкування фермерського господарства (цілісного майнового комплексу або його частини) здійснюється відповідно до закону. Частки членів ФГ

є рівними, якщо інше не встановлено Статутом або іншими угодами між членами господарства.

Правовідносини із успадкування частки в ФГ аналогічні до припинення членства з інших підстав. Відповідно до Закону України "Про ФГ", член ФГ має право на отримання частки майна фермерського господарства у разі припинення членства у ФГ. Розмір частки та порядок її отримання визначаються Статутом ФГ. При цьому можливі два варіанти розвитку подій для спадкоємців:

1) спадкоємець (спадкоємці) за згодою інших членів господарства стають членами господарства та набирають у повному обсязі права на майно господарства. Зазначимо, що право на участь у ФГ не успадковується;

2) спадкоємець (спадкоємці) виділяють з господарства частку майна ФГ, успадковану ними.

Незалежно від того, чи будуть спадкоємці вступати в ФГ, успадкування частки в майні здійснюється відповідно до ЦК України. Після отримання свідоцтва на право на спадщину особа-спадкоємець має звернутись до ФГ із заявою про виділення частки з майна ФГ або із заявою про прийняття до членів ФГ з передачею

спадкоємцю прав спадкодавця на частку в майні ФГ.

Закон України "Про ФГ" чітко не встановлює, які органи управління приймають рішення про прийняття нового члена до господарства чи приймають рішення про склад майна, яке виділяється спадкоємцю, відповідь на це питання треба шукати в статуті конкретного ФГ.

У разі виникнення спору щодо складу і вартості майна, яке виділяється спадкоємцю, це питання може бути вирішено судом за позовом однієї із сторін.

Земельна ділянка, власником якої є спадкоємець, успадковується в загальному порядку з певними особливостями, які полягають в наступному: якщо ФГ успадковується двома або більше спадкоємцями, то земельна ділянка поділу не підлягає, якщо в результаті її поділу утвориться хоча б одна земельна ділянка, менша за мінімальний розмір, встановлений для даного регіону.

**Заступник начальника
відділу нотаріату
ГУЮ у Полтавській області
І.І. Сафіяник**

Підстави для порушення справи про банкрутство

У останні роки деякі підприємства України можуть потрапити у ситуацію, коли порушення справи про банкрутство є одним із способів вирішення проблеми задоволення та врегулювання фінансових проблем.

Підставою для застосування банкрутства до суб'єкта підприємництва є економічний фактор, визначений ст. 1 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (далі - Закон), - неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, в тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання щодо сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності. Відповідно до ч.1 ст.6 Закону справи про банкрутство підвідомчі господарським судам і розглядаються ними за місцезнаходженням боржника.

Заяву про порушення справи про банкрутство подається боржником або кредитором в письмовій формі, підписується керівником боржника або кредитора (іншою особою, повноваження якої визначені законодавством або установчими документами), громадянином - суб'єктом підприємницької діяльності (його представником) і повинна включати:

- найменування господарського суду, до якого подається заява;
- найменування (прізвище, ім'я, та по-батькові) боржника, його поштова та юридична адреса;
- найменування кредитора, його поштова та юридична адреса, якщо кредитором є юридична особа, якщо кредитор - фізична особа, в заяві відмічаються прізвище, ім'я та по-батькові, а також місце його проживання;
- номер (код), ідентифікуючий кредитора як платника податків та зборів (обов'язкових платежів);
- викладення обставин, які підтверджують неплатоспроможність боржника, з зазначенням суми боргових вимог кредиторів, а також строку їх виконання, розміру неустойки (штрафів, пені), реквізитів розрахункового документу про списання коштів з банківського або кореспондентського рахунку боржника та дату його прийняття банківською установою боржника до виконання;
- перелік документів, що додаються до заяви (ст. 7 Закону).

Обов'язковими підставами для пору-

шення процедури про банкрутство з боку кредитора (кредиторів) є:

1) безспірність його (їх) вимог, що повинно бути підтвержене добровільним визнанням боржника своєї заборгованості, або фактичними документами, які підтверджують існування заборгованості (виконавчими чи розрахунковими документами), за якими відповідно до законодавства здійснюється списання коштів з рахунків боржника;

2) сумарна вартість претензій кредитора має бути, як мінімум триста розмірів мінімальної заробітної плати. Якщо сума претензій кредитора не становить такого мінімуму, він може поєднати свої вимоги з вимогами інших кредиторів боржника та звернутися до суду зі спільною заявою;

3) вимоги кредитора мають бути незадоволені з боку боржника протягом трьох місяців після спливу граничного терміну погашення заборгованості.

Відповідно до ч. 5 ст. 7 Закону боржник зобов'язаний звернутись в місячний строк до господарського суду з заявою про порушення справи про банкрутство у разі виникнення таких обставин: задоволення вимог одного або кількох кредиторів приведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами; орган боржника, уповноважений відповідно до установчих документів або законодавства прийняти рішення про ліквідацію боржника, прийняв рішення про звернення в господарський суд з заявою боржника про порушення справи про банкрутство; при ліквідації боржника не у зв'язку з процедурою банкрутства встановлено неможливість боржника задовольнити вимоги кредиторів у повному обсязі; в інших випадках, передбачених цим Законом.

Зі сторони боржника надати заяву про банкрутство може сам власник (ст. 51 Закону), в якого недостатньо майна для задоволення вимог кредиторів, у тому числі зобов'язання, щодо сплати податків і зборів, інших обов'язкових платежів, протягом трьох місяців з настання терміну їх сплати. Головною умовою для подання заяви про банкрутство боржником є його спроможність покрити судові витрати, що підтверджується наявністю майна на балансі боржника, яке за вартістю є достатнім для покриття таких витрат.

Відповідно до ч.1 ст.50 Закону підставою для визнання банкрутом фермерського господарства є його неспроможність задовольнити протягом шести

місяців після закінчення відповідного періоду сільськогосподарських робіт вимоги кредиторів за грошовими зобов'язаннями та (або) виконати зобов'язання щодо сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, повернення невикористаних коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, сплати, податків і зборів (обов'язкових платежів). Заява підприємця - голови фермерського господарства про порушення справи про банкрутство подається в господарський суд за наявності письмової згоди всіх членів фермерського господарства.

Заяву про порушення справи про банкрутство може подати керівник боржника з метою проведення санації (ст.53 Закону) на підставі письмової згоди кредиторів, загальна сума вимог яких перевищує п'ятдесят відсотків кредиторської заборгованості боржника, згідно з даними його бухгалтерського обліку.

Цікавим в законодавстві про банкрутство є, положення щодо банкрутства відсутнього боржника (ст.52 Закону). Відповідно до якого, якщо боржник відсутній за своїм місцезнаходженням, або у разі ненадання ним протягом року до органів державної податкової служби, згідно із законодавством податкових декларацій, документів бухгалтерської звітності, а також за наявності інших ознак, що свідчать про відсутність підприємницької діяльності, кредитор може подати заяву незалежно від розміру його вимог до боржника та строку виконання зобов'язань. Подаючи до господарського суду свою заяву, кредитор повинен надати суду докази, що він дійсно є кредитором і, що боржник не в змозі задовольнити його вимогу. Отже, для ініціювання такої спрощеної процедури банкрутства не обов'язкові розмір його вимог до боржника та строк виконання зобов'язань.

Таким чином, порушення провадження у справі про банкрутство відбувається за заявою кредитора (кредиторів) або боржника. Поданню заяви передують вищевказані підстави, за наявності яких господарський суд може порушити справу про банкрутство.

Головний спеціаліст
відділу з питань банкрутства
ГУЮ у Полтавській області
О.В. Флока

Зберігання майна, на яке накладено арешт

Відповідно до статті 59 Закону України "про виконавче провадження" майно, на яке накладено арешт, за винятком майна, зазначеного в частині восьмій статті 57 цього Закону, передається на зберігання боржникові або іншим особам (далі - зберігач), призначеним державним виконавцем, під розписку в акті опису. Копія акта опису майна видається боржнику, стягувачу, а в разі якщо обов'язок зберігання майна покладено на іншу особу, - також зберігачу.

Зберігач може користуватися майном, переданим йому на зберігання, якщо особливості такого майна не призведуть до його знищення або зменшення цінності внаслідок користування. У разі якщо зберігачем призначено

іншу особу, крім боржника або члена його сім'ї, він одержує за зберігання майна винагороду, розмір якої визначається угодою між зберігачем та державним виконавцем.

Порядок і умови зберігання зазначеного в частині восьмій статті 57 цього Закону майна, на яке накладено арешт, встановлюються Національним банком України за погодженням з Міністерством фінансів України, іншого майна - Міністерством юстиції України.

Виявлені під час опису цінні папери, ювелірні та інші побутові вироби із золота, срібла, платини і металів платинової групи, дорогоцінного каміння і перлів, а також лом і окремі частини таких виробів, на які накладено

арешт, підлягають обов'язковому вилученню і не пізніше наступного робочого дня передаються на зберігання установам Національного банку України, які зобов'язані прийняти їх на безоплатній основі. Арешт на цінні папери накладається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порушення заборони державного виконавця розпоряджатися або користуватися майном, на яке накладено арешт, тягне за собою передбачену законом відповідальність зберігача майна.

Головний державний виконавець
ВДВС
ГУЮ у Полтавській області
В.М. Солодовник

Привід боржника у разі нез'явлення його без поважних причин на виклик державного виконавця з приводу виконання виконавчих документів до органу державної виконавчої служби за постановою державного виконавця

Про привід боржника через органи внутрішніх справ державним виконавцем виноситься відповідна постановка (додаток 3 до Інструкції про проведення виконавчих дій, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 15.12.99 N 74/5 і зареєстрованої в Мін'юсті України 15.12.99 за N 865/4158 (зі змінами і доповненнями), яка затверджується в установленому порядку і скріплюється печаткою).

У постанові державного виконавця зазначаються назва виконавчого документа, на підставі якого здійснюється примусове виконання рішення, дата його видачі та номер, назва органу, який видав виконавчий документ, резолютивна частина рішення, прізвище, ім'я та по батькові боржника, його місце проживання або/та роботи, підстави для здійснення приводу боржника через органи внутрішніх справ, адреса

органу державної виконавчої служби та час, на який необхідно здійснити привід боржника.

Постанова державного виконавця про привід боржника через органи внутрішніх справ завчасно, але не пізніше ніж за 3 дні до запланованого заходу надсилається до органу внутрішніх справ за місцем фактичного проживання боржника.

Начальник органу внутрішніх справ розглядає постанову державного виконавця і дає доручення про направлення необхідної кількості працівників внутрішніх справ для здійснення приводу боржника до органу державної виконавчої служби.

У разі неможливості здійснити привід боржника до органу державної виконавчої служби, начальник органу внутрішніх справ негайно направляє до відповідного органу державної виконавчої служби рапорт про причини

неможливості здійснення приводу боржника.

У разі здійснення приводу боржника, який перебував за межами міста, району в області або області, орган внутрішніх справ, який здійснив привід боржника до органу державної виконавчої служби, складає кошторис на транспортні витрати та подає його до органу державної виконавчої служби, який ініціював привід. Орган державної виконавчої служби компенсує транспортні витрати органу внутрішніх справ за рахунок коштів виконавчого провадження з подальшим віднесенням їх до витрат на проведення виконавчих дій.

Головний спеціаліст ВДВС
ГУЮ у Полтавській області
М.О. Завгородній

Відповідальність у виконавчому провадженні

Відповідальність за невиконання рішення, що зобов'язує боржника вчинити певні дії, та рішення про поновлення на роботі

1. У разі невиконання без поважних причин у встановлений державним виконавцем строк рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії, та рішення про поновлення на роботі державний виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника - фізичну особу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на посадових осіб - від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на боржника - юридичну особу - від сорока до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та встановлює новий строк виконання.

2. У разі повторного невиконання

рішення боржником без поважних причин державний виконавець у тому ж порядку накладає на нього штраф у подвійному розмірі та звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення боржника до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

Відповідальність за невиконання законних вимог державного виконавця та порушення вимог цього Закону

1. За порушення вимог цього Закону, невиконання законних вимог державного виконавця фізичними, юридичними чи посадовими особами, несвочасне подання або неподання звітів про відрахування із заробітної плати та інших доходів боржника, неподання або подання неправдивих відомостей про доходи і майновий стан боржника, а також неповідомлення боржником про

зміну місця проживання чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів), а також за неявку без поважних причин за викликом державного виконавця винні особи несуть відповідальність у встановленому законом порядку.

2. За наявності ознак злочину в діях особи, яка умисно перешкоджає виконанню рішення чи іншим чином порушує вимоги закону про виконавче провадження, державний виконавець складає акт про порушення і звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення особи до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

Спеціаліст I категорії ППВР
ВДВС ГУЮ у Полтавській області
О.В. Кравченя

Добровільне виконання рішень суду

Питання добровільного виконання рішення суду регулюється статтею 25 Закону України "Про виконавче провадження" згідно якої державний виконавець зобов'язаний прийняти до виконання виконавчий документ і відкрити виконавче провадження, якщо не закінчився строк пред'явлення такого документа до виконання, він відповідає вимогам, передбаченим цим Законом, і пред'явлений до виконання до відповідного органу державної виконавчої служби.

2. Державний виконавець протягом трьох робочих днів з дня надходження до нього виконавчого документа вносить постанову про відкриття виконавчого провадження.

У постанові державний виконавець вказує про необхідність боржнику самостійно виконати рішення у строк до семи днів з моменту винесення постанови (у разі виконання рішення про примусове виселення боржника - у строк до п'ятнадцяти днів) та зазначає, що у разі ненадання боржником документального підтвердження виконання рішення буде розпочате примусове виконання цього рішення із стягненням з боржника виконавчого збору і витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій, передбачених цим Законом. За заявою стягувача державний виконавець одночасно з винесенням постанови про відкриття виконавчого провадження може накласти арешт на майно та кошти боржника, про що вноситься відповідна постанова.

3. Виконавчий документ, виданий на підставі рішення, яким надано відстрочку виконання, приймається державним виконавцем до виконання після закінчення строку відстрочки в межах строку, встановленого для його пред'явлення.

4. У разі відкриття виконавчого провадження за виконавчим документом про конфіскацію майна, стягнення періодичних платежів, забезпечення позовних вимог або якщо рішення підлягає негайному виконанню строк, встановлений частиною другою цієї статті, не надається.

5. Копії постанови про відкриття виконавчого провадження надсилаються не пізніше наступного робочого дня стягувачу та боржникові.

6. Постанова про відкриття виконавчого провадження може бути оскаржена сторонами у десятиденний строк у порядку, встановленому цим Законом.

Заступник начальника відділу
ВДВС ГУЮ у Полтавській області
С.В. Круговий

Допомога на дітей одиним матерям

Відповідно до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми", право на допомогу на дітей одиним матерям мають одинокі матері (які не перебувають у шлюбі), одинокі усиновлювачі, якщо у свідоцтві про народження дитини або документі про народження дитини, виданому компетентними органами іноземної держави, за умови його легалізації в установленому законодавством порядку (рішенні про усиновлення дитини), відсутній запис про батька (матір) або запис про батька (матір) проведено в установленому порядку органом державної реєстрації актів цивільного стану за вказівкою матері (батька, усиновлювача) дитини.

Право на допомогу на дітей одиним матерям (батькам) має мати (батько) дітей у разі смерті одного з батьків, які не одержують на них пенсію в разі втрати годувальника або соціальну пенсію.

Якщо одинока мати, одинокий усиновлювач, мати (батько) у разі смерті одного з батьків зареєстрували шлюб, то за ними зберігається право на отримання допомоги на дітей, які народилися чи були усиновлені до шлюбу, якщо такі діти не були усиновлені чоловіком (дружиною).

Жінка, яка має дітей від особи, з якою вона не перебувала і не перебуває в зареєстрованому шлюбі, але з якою вона веде спільне господарство, разом проживає і виховує дітей, права на одержання допомоги, встановленої на дітей одиним матерям, не має. При реєстрації цієї жінкою шлюбу з особою, від якої вона має дітей, допомога на дітей, народжених від цієї особи, не призначається.

Допомога на дітей одиним матерям призначається за наявності витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію народження дитини, виданого відділом державної реєстрації актів цивільного стану, або довідки про народження, виданої виконавчим органом сільської, селищної, міської (крім міст обласного значення) ради, із зазначенням підстави внесення відомостей про батька дитини до актового запису про народження дитини відповідно до абзацу першого частини першої статті 135 Сімейного кодексу України або документа про народження, виданого компетентним органом іноземної держави, в якому відсутні відомості про батька, за умови його легалізації в установленому законодавством порядку.

Допомога на дітей одиним матерям призначається незалежно від

одержання на дітей інших видів допомоги, передбачених чинним законодавством.

Допомога на дітей одиним матерям, одиним усиновлювачам, матері (батьку) у разі смерті одного з батьків, які мають дітей віком до 18 років (якщо діти навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних, а також вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, - до закінчення такими дітьми навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), надається у розмірі, що дорівнює різниці між 50 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Допомога на дітей одиним матерям, одиним усиновлювачам, матері (батьку) у разі смерті одного з батьків призначається на кожну дитину.

Виплата допомоги на дітей одиним матерям (батькам) припиняється у разі:

- позбавлення отримувача допомоги батьківських прав;
- позбавлення отримувача допомоги волі за вироком суду;
- скасування рішення про усиновлення дитини або визнання його недійсним;
- реєстрації дитиною шлюбу до досягнення нею 18-річного віку;
- надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності у випадках, передбачених законом;
- смерті дитини;
- смерті отримувача допомоги.

Виплата допомоги на дітей одиним матерям (батькам) призупиняється у разі:

- тимчасового влаштування дитини на повне державне утримання;
- відібрання дитини в отримувача допомоги без позбавлення батьківських прав;
- тимчасового працевлаштування дитини.

У разі припинення дії обставин, передбачених зазначеним Законом виплата допомоги поновлюється за письмовою заявою отримувача допомоги до органу, який призначає допомогу, з місяця, що настає за місяцем, в якому припинилася дія зазначених обставин.

Головний спеціаліст
відділу правової роботи, правової
освіти та державної реєстрації НПА
ГУЮ у Полтавській області
І.В. Іванова

Виплати за рахунок фонду соціального страхування

Листок непрацездатності: підстава та порядок надання.

Листок непрацездатності згідно з нормами інструкції № 455 видається працюючій особі у зв'язку з:

- захворюванням, травмами, у т.ч. й побутовими;
- доглядом за хворим членом сім'ї;
- доглядом за дорослим членом сім'ї та хворою дитиною при лікуванні в амбулаторно-поліклінічних умовах;
- доглядом за хворою дитиною віком до 14 років
- перебуванням у стаціонарі одного з працюючих батьків разом з хворою дитиною віком до 6 років;
- перебуванням одного з працюючих батьків у стаціонарі разом з важкохворою дитиною віком від 6 до 14 років, яка за висновком ЛКК потребує індивідуального догляду;
- висновком лікаря-епідеміолога територіальної СЕС (при карантині);
- вагітністю та пологами;
- санаторно-курортним лікуванням, необхідність якого встановлена ЛКК лікувально-профілактичного закладу за місцем спостереження.

Підставою для призначення допомоги з тимчасової непрацездатності згідно з ч.1 ст.51 Закону №2240 є листок непрацездатності, виданий у встановленому порядку. Листок непрацездатності видається і закривається лікуючим лікарем в одному лікувально-профілактичному закладі (як правило за місцем проживання хворого) і може бути продовжений в іншому тільки за наявності показань (п. 1.6 та п.1.8 Інструкції №455). Якщо тимчасова непрацездатність настала поза його постійним місцем проживання, то виданий листок непрацездатності повинен бути завірений підписом головного лікаря й круглою печаткою лікувально-профілактичного закладу.

Згідно з п. 1.4 зазначеної інструкції право видачі листка непрацездатності надається лікуючим лікарям:

- державних і комунальних закладів охорони здоров'я;
- стаціонарів протезно-ортопедичних установ системи Міністерства праці та соціальної політики України;
- туберкульозних санаторіїв;
- фельдшерам у місцевості де відсутні лікарі, а також на плаваючих суднах.

Не мають права видачі листка непрацездатності лікарі: станцій (відділень) швидкої медичної допомоги; станцій переливання крові; закладів судово-медичної експертизи; бальнеогрязелікувальних, косметологічних та фізіотерапевтичних лікарень і курортних поліклінік; будинків відпочинку; туристичних баз; зубопротезних поліклінік; приватних закладів охорони здоров'я, приватні лікарі.

Слід зазначити, що відповідно до ч. 1 ст. 36 Закону №2240 допомога з тимчасової непрацездатності не надається:

- у разі одержання застрахованою особою травм або її захворювання при вчиненні нею злочину;
- у разі навмисного заподіяння шкоди своєму здоров'ю з метою ухилення від роботи чи інших обов'язків або симуляції хвороби;
- за час перебування під арештом і за час проведення судово-медичної експертизи;
- за час примусового лікування, призначеного за постановою суду;
- у разі тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням або травмою, що сталися внаслідок алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння або дій пов'язаних із таким сп'янінням;
- за період перебування застрахованої особи у відпустці без збереження заробітної плати, творчій відпустці, додатковій відпустці у зв'язку із навчанням.

Головний спеціаліст
ВПВР УДВС
ГУЮ у Полтавській області
Л.М. Васильєва

Відрахування із заробітної плати (заробітку), стипендії боржника

Відповідно до статті 69 Закону України "Про виконавче провадження" підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи - підприємці здійснюють відрахування із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника і перераховують кошти стягувачу у строк, встановлений для здійснення зазначених виплат боржнику, а якщо такий строк не встановлено - до десятого числа кожного місяця, наступного за звітним.

Такі підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи - підприємці кожні шість місяців надсилають державному виконавцю звіт про здійснені відрахування та виплати за формою, встановленою Міністерством юстиції України. У разі припинення перерахування коштів стягувачу у зв'язку із зміною боржником місця роботи, проживання, перебування чи навчання або з інших причин підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи - підприємці не пізніше як у триденний строк повідомляють державному виконавцю про причину припинення виплат та зазначають нове місце роботи, проживання чи навчання боржника, якщо воно відоме.

Посадові особи, винні у ненаданні таких відомостей без поважних причин, можуть бути притягнуті до відповідальності, передбаченої законом.

Заступник начальника відділу організації та контролю за виконанням рішень
ГУЮ у Полтавській області
В.О. Пахар

Порядок отримання путівок за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності

Отримання застрахованими особами і членами їх сімей санаторно-курортних послуг передбачає комплексне лікування, медичну реабілітацію та профілактику захворювань з максимальним використанням природних лікувальних ресурсів, фізіотерапевтичних методів, дієтотерапії, лікувальної фізкультури та забезпечення належних культурно-побутових умов на базі санаторно-курортних закладів, розташованих на територіях курортів державного та місцевого значення або в лікувально-оздоровчих місцевостях, за пред'явленням путівки на санаторно-курортне лікування та санаторно-курортної карти.

Путівка є документом, який надає застрахованій особі і члену її сім'ї право на отримання відповідних послуг у зазначеному в путівці санаторно-курортному закладі протягом указанного в ній терміну - 18, 21, 24 або 45 днів.

На путівці зазначаються профіль лікування та відповідний перелік послуг, що входять до вартості путівки, умови проживання та в обов'язковому порядку проставляється відповідна відмітка "Оплачено за кошти Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності".

Рішення про виділення путівки застрахованій особі приймає комісія (уповноважений) із соціального страхування підприємства, установи, організації із загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням (далі - комісія (уповноважений) із соціального страхування), на підставі особистої заяви та довідки для одержання путівки (форма № 070/о, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.99 № 302 "Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в поліклініках (амбулаторіях)").

Відповідно до рішення комісії (уповноваженого) із соціального страхування підприємство, установа, організація, яке є основним місцем роботи застрахованої особи, видає путівку до санаторію в період відпустки, а до санаторію-профілакторію - в період відпустки, без відриву від виробництва, за умови часткового фінансування санаторію-профілакторію за рахунок коштів Фонду.

Особам, які навчаються у вищому

навчальному закладі з денною формою навчання, та учням професійно-технічного навчального закладу, згідно з рішенням комісії (уповноваженого) із соціального страхування путівки до санаторію-профілакторію видаються в період навчання або канікул за умови часткового фінансування санаторію-профілакторію за рахунок коштів Фонду.

Застрахованій особі протягом календарного року може бути виділена лише одна путівка для санаторно-курортного лікування з урахуванням путівки, отриманої до санаторію-профілакторію або до реабілітаційного відділення санаторно-курортного закладу, за винятком отриманої путівки для самостійного санаторно-курортного лікування дитини.

Комісією (уповноваженим) із соціального страхування приймається рішення про виділення застрахованій особі путівки в двомісний номер з частковою оплатою в розмірі 30 відсотків її вартості, а путівки в одномісний номер - з частковою оплатою в розмірі 50 відсотків її вартості.

Комісією (уповноваженим) із соціального страхування приймається рішення про виділення застрахованій особі, особам, які навчаються у вищому навчальному закладі з денною формою навчання, та учням професійно-технічного навчального закладу путівки до санаторію-профілакторію з частковою оплатою в розмірі 10 відсотків її вартості, а студентам-сиротам та учням-сиротам - безкоштовно, за умови часткового фінансування санаторію-профілакторію за рахунок коштів Фонду.

Комісією (уповноваженим) із соціального страхування приймається рішення про виділення путівки одному із застрахованих батьків (матері або батькові) або застрахованій особі, яка їх замінює (опікунові, піклувальнику), для лікування дитини в супроводі дорослого за наявності у дитини медичних показань на санаторно-курортне лікування з частковою оплатою в розмірі 20 відсотків її вартості, а для лікування двох дітей в супроводі дорослого - 10 відсотків її вартості на підставі заяви застрахованої особи та медичних довідок для дорослого та дитини.

Комісією (уповноваженим) із соціального страхування приймається рішення про виділення путівки одному із застрахованих батьків (матері або

батькові) або застрахованій особі, яка їх замінює (опікунові, піклувальнику), для самостійного лікування дитини, яка є членом сім'ї застрахованої особи, у санаторно-курортному закладі для дітей за наявності у дитини медичних показань на санаторно-курортне лікування з частковою оплатою в розмірі 10 відсотків вартості путівки на підставі заяви застрахованої особи та медичної довідки для дитини.

Комісією (уповноваженим) із соціального страхування приймається рішення про виділення путівки (путівок) згідно з медичними показаннями для спільного санаторно-курортного лікування чоловіка, дружини, які працюють на цьому підприємстві та перебувають у шлюбі, або їх дітей віком від 4 до 18 років, у тому числі для члена сім'ї (дружини або чоловіка), який працює на іншому підприємстві і є застрахованою особою, та члена сім'ї, який навчається у вищому навчальному закладі з денною формою навчання.

Путівка члену сім'ї, який працює на іншому підприємстві (навчається у вищому навчальному закладі з денною формою навчання), видається за умови надання довідки з місця його основної роботи (навчання) про те, що він не користувався цією соціальною послугою протягом календарного року.

Часткова оплата вартості путівки до санаторію сплачується через установу банку на транзитний рахунок органу Фонду за місцем обліку страхувальника.

За відсутності квитанції про часткову оплату вартості путівки застрахованій особі путівка не видається.

Передавати путівку, що видана застрахованій особі або члену її сім'ї за рахунок коштів Фонду, іншій особі забороняється.

Застрахована особа, яка отримала від страхувальника путівку, зобов'язана повернути йому заповнений зворотний талон путівки або довідку про факт перебування в санаторно-курортному закладі, засвідчений підписом керівника та скріплений печаткою даного закладу. Після отримання такого талона страхувальником у журналі обліку путівок до санаторно-курортних закладів робиться відмітка.

Головний спеціаліст відділу кадрової роботи та державної служби ГЮЮ у Полтавській області
Л.С. Неменуша

Випробування при прийнятті на роботу: тривалість, умови праці та звільнення

Конституцією України кожній людині гарантовано право на працю, основним засобом реалізації якого є трудовий договір - угода між працівником та роботодавцем, за якою працівник зобов'язаний виконувати певну роботу та додержуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, а роботодавець - виплачувати працівникові заробітну плату та забезпечувати умови праці, потрібні для виконання роботи.

Обидві сторони трудового договору - роботодавець і найманий працівник - мають право в односторонньому порядку припинити трудові відносини згідно з правилами, встановленими законодавством про працю. Проте, право роботодавця на розірвання трудового договору за його ініціативою значно обмежене, чим відповідне право працівника: якщо працівник може у будь-який час без жодних пояснень розірвати трудовий договір (письмово попередивши роботодавця про звільнення за два тижні), то роботодавець за своєю ініціативою може звільнити працівника лише, коли є підстави, установлені законом. Єдиний спосіб для роботодавця убезпечити себе від прийняття на роботу непридатного для її виконання працівника - встановити під час оформлення трудового договору умови про випробування. Але і під час установлення строку випробування, і тим більше під час звільнення працівника у разі незадовільних результатів випробування, роботодавцеві слід чітко додержуватись передбаченої законом процедури.

Отже, з метою проведення перевірки на відповідність працівника дорученій роботі, трудове законодавство допускає можливість установлювати під час укладення трудового договору умови про випробування.

Так, ст. 26 КЗпП України передбачає, що при укладенні трудового договору може бути обумовлене угодою сторін випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається. Умова про випробування повинна бути зазначена в наказі (розпорядженні) про прийняття на роботу. У період випробування на працівників поширюється законодавство про працю.

Варто зазначити, що при призначенні працівника на вищу посаду на тому самому підприємстві, де він працює, встановлення випробування не допускається, оскільки в цьому випадку має місце переведення, а випробування встановлюється виключно під час прийняття на роботу.

Ч. 3 ст. 26 КЗпП України забороняє встановлювати для певних категорій працівників випробування під час прийняття на роботу. До них належать:

- особи, які не досягли вісімнадцяти

- років;
- молоді робітники після закінчення професійних навчально-виховних закладів;
- молоді спеціалісти після закінчення вищих навчальних закладів;
- особи, звільнені у запас з військової чи альтернативної (невійськової) служби;
- інваліди, направлені на роботу відповідно до рекомендації медико-соціальної експертизи.

Випробування не встановлюється також при прийнятті на роботу в іншу місцевість і при переведенні на роботу на інше підприємство, установу, організацію та в інших випадках, передбачених законодавством.

Згідно з вимогами ст. 19 Закону України "Про державну службу" для перевірки професійного рівня і ділових якостей особи, яка претендує на посаду державного службовця, може застосовуватись стажування. Положення про порядок стажування в державних органах затверджене постановою Кабінету Міністрів України.

Добір кандидата на стажування здійснюється з ініціативи органу, в якому буде проходити стажування. Для його проведення необхідна письмова заява особи, яка буде стажуватись і згода керівника за місцем як стажування, так і основної роботи стажиста. Працівники, які досягли пенсійного віку, до проходження стажування не залучаються. Стажист (не державний службовець), який після успішного закінчення стажування виявив бажання працювати в цьому державному органі, приймається на роботу в конкурсному порядку, проте йому надається перевага перед особами, які беруть участь у даному конкурсі, але не проходили стажування.

Випробування при прийнятті на роботу має чітко визначені терміни. Відповідно до статті 27 КЗпП України строк випробування при прийнятті на роботу, якщо інше не встановлено законодавством України, не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодженням з відповідним комітетом профспілки - шести місяців. Якщо працівник в період випробування був відсутній на роботі у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності або з інших поважних причин, строк випробування може бути продовжено на відповідну кількість днів, протягом яких він був відсутній. При цьому слід зазначити, що зазначена правова норма не передбачає обов'язкового продовження строку випробування, але допускає таку можливість, шляхом видання наказу відповідного змісту, яку роботодавець може, але не зобов'язаний виконувати.

Обчислюється строк випробування за

правилами, викладеними у статті 241-1 КЗпП України. Так, строк обчислюється місяцями, закінчується у відповідне число останнього місяця строку, а якщо кінець строку припадає на такий місяць, що відповідного числа не має, - в останній день цього місяця. У випадку ж коли останній день строку припадає на святковий, вихідний або неробочий день - днем закінчення строку вважається найближчий робочий день.

Статтею 28 КЗпП України визначені дії роботодавця після закінчення строку випробування. Так, коли строк випробування закінчився, а працівник продовжує працювати, то він вважається таким, що витримав випробування, і наступне розірвання трудового договору допускається лише на загальних підставах. Якщо протягом строку випробування встановлено невідповідність працівника роботі, на яку його прийнято, власник або уповноважений ним орган протягом цього строку вправі розірвати трудовий договір.

Якщо працівник не відповідає роботі, в такому разі видається наказ (розпорядження) про звільнення працівника як такого, що не пройшов випробування, з посиланням на статтю 28 КЗпП України.

Причиною звільнення працівника за результатами випробування може бути винятково його невідповідність роботі, на яку його прийняли, але в жодному разі не порушення ним трудової дисципліни.

На працівника, який проходить випробування, повною мірою поширюються норми законодавства про працю, правила внутрішнього трудового розпорядку, умови колективного договору, положення про оплату праці та преміювання. При виконанні своїх трудових обов'язків працівником (байдуже - під час випробування), його праця має бути оплачена. А от розмір оплати на час випробування може бути дещо меншим, аніж на цій посаді після його успішного проходження. Головне, на що при цьому слід зважати - сума нарахованої місячної заробітної плати не може бути нижчою від законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати. Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що випробування само по собі не є чимось страшним і не зрозумілим. Можливо саме під час випробування працівник зможе зрозуміти, чи потрібна йому така робота і чи хоче він займатися саме нею надалі.

**Провідний спеціаліст
відділу кадрової
роботи та державної служби
ГУЮ у Полтавській області
Л.М. Подленко**

З 10 лютого 2012 року стартував Всеукраїнський конкурс "Кращий державний службовець"

Підвищення кваліфікації державних службовців має стати одним із пріоритетів державної кадрової політики, адже без фахівців високого рівня неможливо досягти прогресу у здійсненні радикальних перетворень, проголошених Президентом України Віктором Януковичем у Програмі економічних реформ на 2012-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка ефективна держава".

Необхідно відзначити, що переважна більшість економічних та соціальних реформ проводиться саме силами державних службовців, які є найбільш стабільним соціальним елементом суспільства й держави, носієм їх традицій та досвіду.

Саме тому щороку проводиться Всеукраїнський конкурс "Кращий державний службовець", започаткований 2008 року з метою підвищення професіоналізму, відкритості, інституційної спроможності державної служби, зміцнення її авторитету шляхом узагальнення досвіду роботи кращих державних службовців. Основними його завданнями є такі: виявлення та заохочення професійно підготовлених державних службовців, висококваліфікованих фахівців, зокрема молоді, до роботи в центральних та місцевих органах виконавчої влади; покращення системи надання адміністративних послуг громадянам, формування у державних службовців шанобливого ставлення до своєї професії, основних принципів державної служби.

Конкурс покликаний сприяти розвитку кадрового потенціалу державної служби, у розбудові безперервної системи підвищення кваліфікації посадовців. Важливою місією професійного змагання також є відродження довіри та зміцнення авторитету державної служби у суспільстві. Конкурс, побудований на засадах прозорості, є ефективним та дієвим способом визначення кращих державних службовців на всіх рівнях влади. За своєю суттю він є одним з головних етапів супроводження кар'єрного зростання державного службовця, дає широкі можливості для самостійного професійного навчання та самореалізації. У державних органах поступово створюється особлива система самоосвіти - комплексне підвищення кваліфікації, яке щороку триває 8 місяців (з березня по жовтень), враховуючи самоосвіту учасників, а також участь у запланованих навчальних заходах, визначених відповідною програмою.

У 2011 році Конкурс проводився у

контексті доручень Президента України щодо виконання Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", а також впровадження нового антикорупційного законодавства у систему державної служби.

Комплексна програма підвищення кваліфікації учасників щорічного Всеукраїнського конкурсу "Кращий державний службовець" зафіксувала високі сучасні вимоги до чиновників усіх рівнів, орієнтацію цих вимог до європейських стандартів, здорової професійної конкуренції у сфері державного управління, належний рівень адміністративних послуг.

Сформовані чіткі механізми впливу результатів підвищення кваліфікації учасників випробувань на їх службову кар'єру. Загалом у рамках Конкурсу підвищили кваліфікацію 37799 державних службовців центральних та місцевих органів виконавчої влади інших державних органів (14 % від їх загальної чисельності).

На Полтавщині у 2011 році участь у конкурсних змаганнях взяли 464 державних службовців (у 2010 році - 419) з усіх районів області. Переможцями II туру конкурсу стали: серед державних службовців райдержадміністрацій в номінації "Кращий керівник" - Кононенко Наталія Іванівна, заступник керівника апарату-завідувача сектору організаційно-контрольної роботи апарату Чутівської райдержадміністрації, та в номінації "Кращий спеціаліст" - Ручиця Олександр Вікторович, головний спеціаліст відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Оржицької райдержадміністрації; серед державних службовців облдержадміністрації в номінації "Кращий керівник" - Коваленко Андрій Анатолійович, начальник відділу організації і координації дій у надзвичайних ситуаціях та оперативної служби управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації, та в номінації "Кращий спеціаліст" - Тарасюк Світлана Олександрівна, головний спеціаліст загального відділу апарату облдержадміністрації.

Особливістю Всеукраїнського конкурсу "Кращий державний службовець" у 2012 році буде його проведення в умовах адміністративної реформи та реформування державної служби. Стратегія державної кадрової політики

на 2012-2020 роки, яка схвалена Указом Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012, одним з головних завдань ставить досягнення високого рівня розвитку людського потенціалу держави, зокрема шляхом формування інноваційної державної кадрової політики у сфері державної служби. Сучасний підхід у державній службі - формування якісно нової особистості, високосвідомого управлінця та ефективного виконавця. Чітке знання та дотримання етичних стандартів законодавства, стратегічне бачення розвитку напрямку державного управління - сучасний код кар'єрного успіху державного службовця.

Важливим чинником вирішення цих завдань є нове законодавство у сфері державної служби, зокрема Закон України "Про державну службу". Саме на новачках цього закону робиться акцент при проведенні у 2012 році ювілейного Всеукраїнського щорічного конкурсу "Кращий державний службовець".

Як і у попередні роки, він проводитиметься у 2-х номінаціях ("Кращий керівник" і "Кращий спеціаліст") у три тури (I - протягом березня-квітня, II - травня-червня, III - вересня-жовтня).

Для проведення I туру в місцевих та центральних органах виконавчої влади, інших державних органах (їх територіальних підрозділах) утворюються організаційні комітети, які затверджують план заходів проведення I туру, завдання I туру, критерії їх оцінки, здійснюють відбір учасників та визначають переможців I туру.

Нацдержслужбою України утворюються оргкомітети для II туру Конкурсу на регіональному рівні та серед державних службовців міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та державних органів. Оргкомітети затверджують завдання (проведення співбесіди з питань державного управління; виконання практичних завдань з питань службової етики та етикету; підготовка та здійснення публічного виступу у рамках засідань за круглим столом з тематики, яка доводиться до відома учасників за 15 днів до його проведення), критерії їх оцінки, здійснюють відбір учасників та визначають переможців на регіональному рівні та серед державних службовців міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та державних органів.

Оргкомітетом з проведення III туру затверджуються списки учасників, завдання, критерії їх оцінки, визна-

чають переможців та лауреатів заключного туру Конкурсу. Вимоги до учасників надзвичайно високі, вони захищають творчі роботи, презентують себе, беруть участь у діловій грі, вирішують складні завдання стосовно прийняття управлінських рішень.

Переможців та лауреатів III туру нагороджують грошовими винагородами, цінними призами та подарунками, вони користуються привілеями до вступу до Національної академії державного управління при Президентові України, мають високі шанси на заняття

керівних посад в органах влади.

Матеріали щодо особливостей проведення Конкурсу у 2012 році розміщені на офіційному веб-порталі Нацдержслужби України (www.nads.gov.ua): банер "Всеукраїнський конкурс "Кращий державний службовець" - розділ "Правова, методична база організації та проведення Конкурсу "Кращий державний службовець", а також - на веб-сайті Управління державної служби Головного управління державної служби України в Полтавській області.

Таким чином, Всеукраїнський щорічний конкурс "Кращий державний службовець" як частина комплексу заходів з професійного розвитку державних службовців спрямований на підготовку нової генерації державних службовців, які обрали служіння народу сенсом свого життя.

**Матеріал надано
Управлінням державної служби
Головного управління
державної служби України
у Полтавській області**

Боротьба з корупцією - необхідна умова успішної реалізації системних реформ

Президент України В. Янукович як гарант Конституції визначив боротьбу з корупцією стратегічним завданням влади. Одним із перших його Указів було утворено Національний антикорупційний комітет, який Президент України очолив особисто. Прийнято нові антикорупційні закони ("Про засади запобігання і протидії корупції", "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення"), які набрали чинності з 1 липня 2011 року. Схвалено Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки. Розроблено та прийнято майже усі підзаконні акти з метою якісного впровадження та реалізації нового антикорупційного законодавства.

Указом Президента України від 18.07.2011 № 769 створено Національне агентство України з питань державної служби, як єдиний орган, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державної служби. Положенням про Нацдержслужбу України передбачено здійснення контролю за додержанням у державних органах вимог законів "Про державну службу" і "Про засади запобігання і протидії корупції", а також здійснення заходів щодо запобігання проявам корупції серед державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

На відміну від Закону України "Про боротьбу з корупцією" у новому антикорупційному Законі містяться норми для здійснення низки превентивних антикорупційних заходів. Значно розширено коло суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення. Поряд з особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, до суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення віднесено також посадових осіб юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, аудиторів, нотаріусів, експертів, арбітражних керуючих, третейських суддів, посадових осіб міжнародних орга-

нізацій та інших.

Законом визначено спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції - це органи прокуратури; спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України; податкової міліції, по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України; Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. Координацію діяльності цих правоохоронних органів з питань протидії корупції здійснюють Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори.

Публічним службовцям забороняється використовувати свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості, у тому числі:

- неправомірно сприяти фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти);
- неправомірно сприяти призначенню на посаду особи;
- неправомірно втручатися у діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб;
- неправомірно надавати перевагу фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

З метою підвищення якості відбору кандидатів на зайняття посад у державній службі, службі в органах місцевого самоврядування, а також внутрішніх справ, прокуратури, митної та податкової служби запроваджено комплексну спеціальну перевірку щодо цих кандидатів (судимості, у тому числі і за порушення антикорупційного законодавства, громадянства, доходів, наявності корпоративних прав, освіти, стану здоров'я та інших відомостей, вимога щодо подання яких встановлена законом).

25 січня цього року Президент України підписав Указ № 33/2012, яким затверджено Порядок організації проведення спеціальної перевірки.

Новацією Закону є запровадження норм, які регламентують питання етичної поведінки службових осіб, недопущення та врегулювання конфлікту інтересів. У Законі цілий розділ приділено участі громадськості в заходах запобігання та протидії корупції. Зокрема, з метою інформування громадськості про заходи щодо протидії корупції, стаття 19 Закону зобов'язує спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції щороку не пізніше 10 лютого оприлюднювати інформацію про вжиті заходи щодо протидії корупції та про осіб, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень. Крім того, за ініціативою фізичних осіб, об'єднаних громадян, юридичних осіб може проводитися громадська антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів.

Значно посилено відповідальність за корупційні правопорушення. Якщо у старому законі особи, які порушили антикорупційне законодавство, притягалися лише до адміністративної відповідальності, наразі Закон передбачає 4 види відповідальності - кримінальну, цивільно-правову, адміністративну та дисциплінарну.

Отже, в Україні створено правовий механізм, який відповідає міжнародним стандартам та ефективно працюватиме в умовах нашої юридичної системи в умовах сьогодення.

Запровадження нового антикорупційного законодавства разом із започаткованою реформою самої державної служби сприятиме її оновленню та підвищенню її авторитету, впровадженню системних змін та модернізації моделі державного управління в цілому.

**Матеріал надано
Управлінням державної служби
Головного управління
державної служби України
у Полтавській області**